

**TEPGP Kapsamında Geliştirilen Okul Öncesi Eğitim
Programı Hazırlık Sürecinin Uzman Görüşleri
Alınarak Değerlendirilmesi**

Sıdıka Sunalp

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Eğitim
Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Eylül 2020
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Doç. Dr. Canan Zeki
Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Yrd. Doç. Dr. Bengi Sonyel
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Doç. Dr. Ahmet Güneyle

2. Doç. Dr. Canan Zeki

3. Yrd. Doç. Dr. Bengi Sonyel

ÖZ

Eğitim programı, ‘bireye öğretilmesi hedeflenen davranışların ve bireyin içinde yaşadığı toplumun beklentilerinin, öğrenene planlı bir şekilde okulda veya okul dışı etkinlikler ile öğretilmesini kapsayan bir süreç’ olarak tanımlanmakta; eğitim programlarının doğru bir şekilde düzenlenmesi ve yürütülmesi için etkili bir program geliştirme sürecine ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır (Özdemir^d, 2012; Sapsağlam, 2013; Yakar 2016). Bu araştırma ile KKTC’de ileride geliştirilecek program geliştirme sürecinin daha verimli olabilmesine katkı sağlanabilmesi amaçlanmış ve bu amaç doğrultusunda ‘KKTC’de ileride hazırlanacak okul öncesi eğitim programlarının önceki programa nazaran iyileştirilebilmesi mümkün müdür ve hangi etkenlerin değişmesi ile nasıl iyileştirmeler gerçekleştirilebilir?’ sorusu cevaplanmıştır. Görüşme yönteminin kullanıldığı bu araştırmanın sonucunda; ihtiyaç analizi basamağı tüm paydaşların eşit katılımı ile gerçekleştirilmediği, eğitim programlarının üzerinde şekillendirildiği psikolojik, tarihi, felsefi ve toplumsal temeller program geliştiriciler tarafından net bir şekilde tanımlanabildiği, program geliştirilirken geçmişten ve programın geliştirildiği dönemden kaynaklı sınırlılıklarla karşılaşıldığı, hazırlık süreci için geçirilen zaman diliminin iletişim kopukluğu ve motivasyon eksikliğine sebep olduğu, programın içeriğinden ziyade, program geliştirme sürecinde iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğu ve değerlendirme yapılmamasının programın başarısına etkisinin olumsuz yönde olduğuna inanıldığı ortaya çıkarılmış; olumsuzluklar için çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Programı, Okul Öncesi, Okul Öncesi Eğitim Programı, Eğitim Program Hazırlık Süreci.

ABSTRACT

The education program is defined as "the process that includes the behaviors that are aimed to be taught to the individual and the expectations of the society in which the individual lives, to the learner in a planned way through school or out-of-school activities"; It is emphasized that there is a need for an effective program development process for the correct organization and execution of educational programs (Özdemird, 2012; Sapsağlam, 2013; Yakar 2016). With this research, it is aimed to contribute to the future program development process in the TRNC to be more efficient and in line with this purpose, the answer to the question 'Is it possible to improve the pre-school education programs to be prepared in the future in the TRNC compared to the previous program and how can improvements be made by changing what factors?'. As a result of this study in which interview method was used; The need analysis step is not carried out with the equal participation of all stakeholders, the psychological, historical, philosophical and social foundations on which the training programs are shaped can be clearly defined by the program developers, the limitations arising from the past and the period when the program was developed, the time period spent for the preparation process was disconnected and It was revealed that it causes a lack of motivation, that improvements are needed in the program development process rather than the content of the program, and it is believed that the lack of evaluation has a negative effect on the success of the program; for the negative effect on the success of the program are presented as suggestions.

Keywords: Education Program, Preschool, Preschool Education Program, Education Program Preparation Process.

TEŞEKKÜR

Öncelikle danışmanım olarak bana ve çalışmama büyük katkı sağlayan, her aşamada desteğini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Bengi Sonyel'e, gerek lisans gerek yüksek lisans eğitimim boyunca emeği geçen, bana yol gösteren değerleri akademisyenlere; tezimin veri toplama aşamasında yer alan, görüşlerini sunarak araştırmaya katkı sağlayan değerli katılımcılara ve görüşmeleri yapabilmem için gerekli izinleri veren KKTC Milli Eğitim Bakanlığı'na teşekkür ederim.

Lisans ve Yüksek lisans eğitim hayatımda bana katkı sağlayan, eğitimime katkıda bulunan saygı değer Bilgi İşlem Merkezi Müdürü Aytaç Çerkez'e; yaşamım boyunca bana her türlü destek olan ve güvenen annem, babam, ablam ve arkadaşlarıma; Lisans ve Yüksek lisans eğitim hayatımın büyük çoğunluğunda bana katkı sağlayan, araştırma konumu bulmamda yardımcı olan İncilay Karahasan'a ve hayatımın her aşamasında yanımda olan ve her konuda desteğini esirgemeyen Sevgili Adnan Emin'e teşekkürlerimi sunarım.

SIDIKA SUNALP

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
KISALTMALAR	viii
TABLO LİSTESİ	ix
1 GİRİŞ	3
1.1 Problem Durumu	5
1.2 Araştırmanın Amacı	5
1.3 Araştırmanın Önemi	6
1.4 Araştırmanın Varsayımları	7
1.5 Sınırlılıklar	7
1.6 Tanımlar	7
2 KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR ARAŞTIRMALARI	9
2.1 Eğitim	9
2.2 Eğitim Programı	10
2.3 Okul Öncesi Eğitim	13
2.4 Okul Öncesi Eğitim Programı	14
2.5 KKTC’de Okul Öncesi Eğitim	16
2.6 KKTC’de Uygulanan Okul Öncesi Eğitim Programları	18
2.7 KKTC’deki 2016 Okul Öncesi Eğitim Programı ile İlgili Araştırmalar	19
3 YÖNTEM	23
3.1 Araştırma Deseni	23
3.2 Çalışma Grubu	24

3.3 Gerekli İzin ve Onayların Alınması	24
3.4 Veri Toplama Aracı.....	24
3.5 Veri Toplama Süreci	25
3.6 Veri Analiz Süreci	26
4 BULGULAR VE YORUMLAR.....	29
4.1 Programın Temellerine Dair Bulgular ve Yorumlar	29
4.2 Programın Geliştirilmesinde Karşılaşılan Sınırlılıklara Dair Bulgular ve Yorumlar	35
4.3 Program Geliştirmede Değerlendirme ile İlgili Bulgular ve Yorumlar	40
5 SONUÇ	44
5.1 Sonuç	44
5.2 Öneriler.....	45
KAYNAKLAR	47
EKLER.....	65
Ek 1: KKTC MEB İzin ve Onay Belgesi	66
Ek 2: DAÜ Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu İzin ve Onay Belgesi.....	67
Ek 3: Görüşme Soruları ve Temalar.....	68
Ek 4: Özgeçmiş	69

KISALTMALAR

DAÜ	Doğu Akdeniz Üniversitesi
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TEPGP	Temel Eğitim Programları (TEP) Geliştirme Projesi
UNICEF	(İngilizce) United Nations International Children's Emergency Fund

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Programın Temellerine Dair Bulgular	33
Tablo 2: Program Geliştirmede Karşılaşılan Sınırlılıklara Dair Bulgular	39
Tablo 3: Program Geliştirmede Değerlendirme ile İlgili Bulgular	42

Bölüm 1

GİRİŞ

Eğitim, farklı kaynaklarda, farklı biçimlerde tanımlansa da genel olarak; kişide, yaşantılar aracılığı ile planlanmış ve sistematik bir şekilde, istendik yönde ve kalıcı davranış değişikliği yaratma sürecidir (Demirci, 2011; Demirtaş ve Özer, 2015). Okul öncesi eğitim; çocukların, doğumundan itibaren, ilkokul çağına gelene kadar, başta zihinsel - duygusal - sosyal gelişim alanları olmak üzere, tüm gelişim alanlarını destekleyerek, hayata hazırlanmasını hedefleyen eğitim sürecidir (Altay, 2011; Karaca, Gündüz ve Aral, 2011; İnan, 2017).

Eğitim programı, bireye öğretilmesi hedeflenen davranışların ve bireyin içinde yaşadığı toplumun beklentilerinin, öğrenene planlı bir şekilde okulda veya okul dışı etkinlikler ile öğretilmesini kapsayan bir süreçtir (Özdemir^d, 2012; Sapsağlam, 2013). İyi bir eğitim programı, bireysel farklılıkları göz önünde bulunduran, planlı ve nitelikli bir program olmalıdır (Köksal, Dağal ve Duman, 2016). Eğitim programı; hedef, içerik, öğretme-öğrenme durumları ve değerlendirme olmak üzere dört temel öğeden oluşmaktadır. Eğitim programı hazırlanırken, program bu dört temel öğeye göre şekillendirilmeli, her bir öğe içerisinde bireye öğreniminin gerçekleşmesini sağlayacak verimli olanaklar tanımalı ve bireylerin zihinsel - fiziksel ihtiyaçlarına dikkat edilmesi gerekir (Hotaman^a, 2010; Düşeka ve Dönmez, 2012). Okul Öncesi Eğitim Programı ise; Temel Eğitim kapsamında, okul öncesi çocuğun belirlenen ihtiyaçlarına yönelik, milli eğitim tarafından derlenen ve içerisinde çocuklarda çok yönlü gelişimi amaçlayan, gelişim alanlarına ayrılmış ve bu alanlara göre davranış ve kültürel

değerlerin nasıl kazandırılacağını anlatan planlı bir süreci içerir (Gülay ve Ekici, 2010^a; Atlı, 2013; Aktan ve Akkutay, 2014).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) Okul Öncesi Eğitim, henüz ilkokul çağına gelmemiş çocukları ilkokula hazırlamak amacı ile okul öncesi eğitimin ve KKTC milli eğitiminin genel amaçlarına bağlı olarak devlete bağlı kurumlarda verilen eğitimidir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], *trh yok*). KKTC'de okul öncesi eğitim, 17/1986 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Yasası'na göre örgün eğitim kapsamındadır ve bu yasaya göre *"Devlet eliyle yürütülecek okul öncesi eğitim bir veya iki yıl süreli olacak ve okul öncesi eğitim çağındaki çocukların tümünü kapsayacak şekilde, bir programa bağlı olarak yaygınlaştırılacaktır"* (17/1986 KKTC Milli Eğitim Yasası, 1986).

KKTC'de hazırlanan Okul Öncesi Eğitim Programları, günümüz deyiimiyle 'müfredat' olarak bilinmekte ve bu programlar hazırlanırken; okul öncesi çocuğunun ilgi ve ihtiyaçları, programın gerekçeleri, uzak – yakın hedefler ve neyi nasıl öğreteceğimize dair izlenen yolların anlatımını kapsamaktadır (MEB^b, 2016).

KKTC'de Okul Öncesi Eğitim'de, günümüze kadar ilk ve son yürürlüğe konan program 2016 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ve Doğu Akdeniz Üniversitesi [DAÜ] iş birliğine dayalı Temel Eğitim Programları Geliştirme Projesi (TEPGP) kapsamında hazırlanan 'Okul Öncesi Eğitim Programı'dır. Daha öncesinde ise Türkiye Cumhuriyeti'nden iktisap edilen programlar uygulanmaktaydı. Hazırlanan 2016 tarihli programın; hedef, içerik, öğrenme-öğretme durumları ve değerlendirme olmak üzere dört temel öğeye göre düzenlenmiş olduğu, bu çağdaki çocuğun ihtiyaçlarına dikkat edildiği; bu ihtiyaçların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanda nasıl kazandırılacağına dair her türlü bilgiyi içeren yararlı bir program olduğu programın metninde ve içeriğinde bildirilmektedir (MEB^b, 2016 Okul Öncesi Eğitim Programı).

1.1 Problem Durumu

Eğitim programları hazırlanırken Demirel'in de (2017) belirttiği üzere tarihi, ekonomik, felsefi ve psikolojik temellerin göz önüne alınması gerekmektedir. Bu doğrultuda, henüz 1983 yılında kurulmuş olan KKTC'de 2016 yılında ilk kez hazırlanan okul öncesi eğitim programının hazırlanması sürecine, kapsamına ve programın değerlendirilmesine dair olası sıkıntıların vuku bulmuş olabileceği akla gelmektedir. Bu nedenle, bu araştırmanın sonucunda 2016 Temel Eğitim Programını geliştirenler ve bu projede yer alan eğitim uzmanları ile gerçekeştirilecek olan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler ışığında KKTC'de daha sonraki dönemlerde hazırlanacak olan okul öncesi eğitim programlarının 2016 yılında hazırlanan programa nazaran ne gibi eksikliklerin giderilmesi gerektiğini, programda hangi alanlarda değişiklik yapılması gerektiğini ve bu değişikliklerin kimin tarafından, nasıl yapılması gerektiğini ortaya koymaya yardımcı olabilecek verilere ulaşılmaya çalışılacak ve 'KKTC'de ileride hazırlanacak okul öncesi eğitim programlarının önceki programa nazaran iyileştirilebilmesi mümkün müdür ve hangi etkenlerin değişmesi ile nasıl iyileştirmeler gerçekeştirilebilir?' sorusu cevaplanacaktır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı TEPGP kapsamında 2016 yılı Okul Öncesi Eğitim Programı'nı geliştiren kişilerin program hazırlık süreci hakkındaki görüşlerini ortaya koymak ve ileride hazırlanacak olan Okul Öncesi Eğitim Programları'nın daha etkili ve verimli şekilde düzenlenmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda, araştırmanın amacına destek olmasına yönelik aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır;

- Proje çalışmaları süreci, okul öncesi eğitim programının hazırlanmasını nasıl etkilemiştir?

- Proje çalışmaları sürecinde çalışmaları sınırlayan geçmişe ve projenin gerçekleştirildiği döneme dair faktörler nelerdir ve okul öncesi eğitim programının hazırlanmasını nasıl etkilemiştir?
- Proje sonucunda geliştirilen okul öncesi eğitim programının değerlendirilmesinin, ileride geliştirilecek programların gelişimine katkısı olabileceğine ilişkin düşünceler nelerdir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ile elde edilmesi amaçlanan bulguların, ileride yapılacak olan okul öncesi eğitim programlarının daha etkili şekilde hazırlanmasına ve literatüre katkısı olacağına inanılması açısından önem arz etmektedir. Araştırmacı, literatürde yer alan ilgili çalışmalara bakıldığında, KKTC’de, geçmişte yaşanan olayların olası etkisi nedeniyle, başta eğitim olmak üzere, teknoloji, ekonomi vb. alanlardaki gelişmelerin yavaş ilerlediğine dair olan inanışlarının bu araştırmanın problem durumunun ortaya çıkmasına etki ettiğini belirtmektedir. KKTC’de eğitim programları hazırlanırken, model alınan ülke kültürünün, dünya geneline kıyasla yavaş ilerlediğine inanılan teknolojinin, ekonominin vb. değişkenlerin etkilerinin gün geçtikçe programa olan yansımalarının azaltılması hedeflendiği izlenimi araştırmacı tarafından incelenen programlarda gözlenmekte ve araştırmacının gözlemlerine dayanan problem durumuna getirilebilecek çözüm önerilerine ışık tutması açısından bu araştırmanın katkısı olacağına inanılmaktadır. Ayrıca, literatür taraması sırasında KKTC’de uygulanmakta olan 2016 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın hazırlık aşamasına odaklanan herhangi bir araştırmaya rastlanmamış olması da bu araştırmanın değerini artırmakta ve bu araştırmanın hem bu açıdan; hem de program hazırlama sürecine odaklanan yenilikçi bir araştırma olması açısından neredeyse bir ‘ilk olma niteliğine’ sahip olduğu görülmektedir.

1.4 Araştırmanın Varsayımları

- Bu araştırmada araştırmacının ve tüm katılımcıların tarafsız bir tutum sergilediği ve objektif olduğu varsayılmaktadır.
- Bu çalışmada kullanılacak olan veri toplama aracının amaca yönelik, geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

1.5 Sınırlılıklar

Aşağıda bu araştırma sürecinde karşılaşılan ve araştırmanın sınırlarını oluşturan unsurlar listelenmiştir;

- Benzer bir araştırmanın daha önce gerçekleştirilmemesinden dolayı literatür taramasında kaynak sıkıntısı meydana gelmiştir.
- Bu araştırma, yalnızca TEGPG kapsamında hazırlanan 2016 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın hazırlık süreci ile sınırlandırılarak; araştırma kapsamına programdan önceki yıllar ve sonraki yıllar, ilkokul, ortaokul, lise vd. seviyeler ve programın kendisi ya da uygulanması dâhil edilmemiştir.
- Bu araştırmada, 2016 Temel Eğitim Programı kapsamında hazırlanan okul öncesi eğitim programının yalnızca hazırlık aşaması incelenmiştir; okul öncesi eğitimi alanında inceleme yapılmamıştır.
- Mevcut çalışmada elde edilmesi planlanan veriler, geçmiş tarihli bir projeye dair olduğundan dolayı güvenilirlik ve geçerlik bağlamında yetersiz kalabilir.
- 2020 yılının başlarında ilan edilen Covid-19 pandemisi nedeni ile veriler internet üzerinden gerçekleştirilen görüşmelerle elde edilmiştir.

1.6 Tanımlar

Eğitimde Program Değerlendirme: Eğitim programının ulaşılmak istenen hedeflere ne derece ulaştığı, uygulanışı, etkililiği, verimliliği ve eksiklikleri hakkında,

belirli ölçme araçları ile bilgi toplanması ve bu bilgiler doğrultusunda program hakkında bir karara varma süreci olarak tanımlanabilir (Özdemir^d, 2012).

Program Hazırlık Süreci: Hazırlanacak olan programın, planlanmasından uygulanmaya koyulmasına kadar olan süreci kapsamaktadır (Özdemir^d, 2012).

Bölüm 2

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR ARAŞTIRMALARI

2.1 Eğitim

Eğitim sözcüğünün anlamlarına dilbilgisi açısından bakıldığında Latince "Educere" sözcüğüne karşılık geldiği görülmektedir. Latinedeki anlamı itibariyle bu kelime, canlı her varlığın geliştirilmesi ve yaşatılması anlamında kullanılırdı. Eğitim sözcüğü etimolojik olarak incelendiğinde ise Türkçe'de "eğmek" kelimesinden köken aldığı görülmektedir. Anlamı itibariyle bu kelime bükme, yeniden şekil vermek, değiştirmek, dönüştürmek gibi anlamlar ifade etmektedir. Ziya Gökalp ise eğitimi bir neslin bir sonraki nesle birikimini aktarması olarak tanımlamıştır (Phillips, 2010; Demirci, 2011; Peters, 2015). Bu tanımdan yola çıkarak her milletin kendi eğitimini kendi değerleri doğrultusunda oluşturduğu, yani değişken olduğu kanısına varılabilir. Eğitimin tanımına yönelik yapılan literatür taramasında, eğitime dair farklı pek çok tanım olduğu görülmüştür. Her eğitimcinin bu tanımları yaparken kendi bireysel arka planından etkilendiği düşünülmektedir. Bu tanımlara bakacak olursak; 1975 yılında, eğitim kavramının "disiplin, hizmet, amaçlı kültürlenme, öğrenim, kazandı kavramlarını ifade etmede ve aynı zamanda sosyal kurumları ifade etmede" de kullanıldığı ifade edilmiştir (Yılmaz ve Yılmaz, 2013; Acer, 2015). Bazı tanımlarda eğitim, bireylerin sosyal yaşama adapte olmalarında yaşam içerisinde gerçekleşen sosyal süreçler bütünü olarak bazı tanımlarda sosyal yaşama uyum sağlamada planlı

olarak gerçekleştirilen etkinlikler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Afacan, 2012; Cihan, 2014; Öztürk ve Talas, 2015).

Felsefeciler de eğitimi kendi pencereleri çerçevesinde tanımlamışlardır. Marksist görüşü savunan felsefeciler eğitimi, insanı üretim yapabilecek seviyede geliştirme süreci olarak, Pragmatizmi savunanlar eğitimi kişinin edindiği tecrübeler ve yaşantılarını düzenleme yoluyla bireylerin geliştirilmesi olarak ifade etmiştir (Kale, 2017; Ergün, 2017). Realistler ise eğitimi bireylerin çocukları yetişkin olmaya hazırlama sürecinde kendi birikimlerinin aktarımı olarak tanımlamışlardır (Tutkun, 2010; Aslan ve Aydın, 2016).

Litaratürdeki güncel tanımlar incelendiğinde eğitim; bireylerin psikolojik ve fizyolojik açıdan dönüştüren ve gelişimine katkı sağlayan bir aracı olarak, sosyal süreçlere katılımlarını sağlayan bir aracı olarak, insanları belirlenmiş hedefler doğrultusunda süreçlere dahil etme olarak nitelendirilmiştir (Sykes, Schneider ve Plank 2012; Şahin ve Özçelik, 2016). Aydın, Madi, Alpanda ve Sazcı (2012) ise eğitimi bireylerin yaşantısını önemli ve kayda değer kılan bir gerçeklik olarak tanımlamışlardır. Bu tanımlar göz önünde bulundurularak eğitim bireylere istenen ve sosyal yaşamla uyumlu olan davranış, düşünce ve yaşayış stillerinin planlı olarak öğretilmesi olarak tanımlanabilir (Yumuş, 2013).

2.2 Eğitim Programı

Eğitim ve eğitimin amaçları ancak eğitimin amaçları doğrultusunda gerçekleştirilen bir eğitim programı ile mümkündür. Geliştirilen eğitim programları eğitimin tanımı, içeriği, amaçları, yöntemleri ve sonuçları değerlendirme yöntemleri değişkenlerinden oluşmaktadır (Aydın ve ark, 2012; Ozan ve Köse, 2014). Bu tanım itibariyle eğitim programlarının, öğretmenlere öğrencilere hedeflenen öğretileri aktarmada izleyecekleri yol konusunda bir rehber niteliğinde olduğu ifade edilebilir

(Bıkmaz, Aksoy, Tatar ve Altınyüzük, 2013). Bu sebeple verimli bir program geliştirme süreci ile iyi bir eğitim programına ulaşılması çok önemlidir. Demirel (2017) bu önemi şu şekilde ifade etmiştir; "Eğitim programlarının doğru bir şekilde düzenlenmesi ve yürütülmesi için etkili bir program geliştirme sürecine ihtiyaç vardır. Program geliştirme, eğitim programının amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünüdür" (Yakar, 2016). Başka bir tanımla eğitim programı; kişilere kazandırılması amaçlanan davranış kalıplarının ve sosyal toplumun taleplerinin, mekan değişkeni göz önünde bulundurulmadan kasıtlı olarak öğretilmesini kapsayan bir süreçtir (Özdemir^d, 2012; Uzunboylu ve Hürsen, 2012; Sapsağlam, 2013). Eğitim programları sayesinde hedefler ve yöntemler tanımlanır ve böylece eğiticiler için de somut bir materyal ortaya çıkmış olur (Aydın ve ark, 2012). Eğitim programları hazırlanırken her aşama için alanların uzmanlarına başvurulur ve hedefler toplumun gelişimi ve çocukların gelişim seviyeleriyle doğru orantılı olarak güncellenir (Baş, 2013; Köksal ve ark, 2016). Özellikle okul öncesi eğitim programlarının hazırlanması ve güncellenmesinde etkili olan pek çok psikolojik akım bulunmaktadır. Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı, Gardner'in Çoklu Zekâ Kuramı, Vygotsky'nin Sosyal Yapılandırma Kuramı bu psikolojik akımlardan bazılarıdır (Bümen ve Aktan, 2014; Şişman, 2017).

Bir eğitim programının iyi olarak nitelendirilebilmesi için sahip olması gereken bazı temel özellikler bulunmaktadır (Duncan ve Magnuson, 2013). Eğitim programı UNICEF Çocuk Hakları Bildirgesi'ndeki 'Eşit Eğitim Hakkı' maddesini de göz önünde bulundurarak kişiler arasındaki farklılıkları dikkete almalıdır (Kaya, 2012). Geliştirilen eğitim programı içinde bulunulan sosyal toplum ve toplumun yaşantısı ile uyum içerisinde olmalı ve uygulanması planlanan yaş grubunun psikolojik, fizyolojik gelişim özelliklerine uyumlu olmalıdır. Özellikle okul öncesi dönemde uygulanan olan

bir eğitim programının iyi olarak nitelendirilebilmesi için ailenin de eğitime katılımını sağlaması gerekmektedir (Şahin ve Akbaba, 2010). Eğitim programlarında yer alan dört temel değişken (hedef, içerik, öğrenme-öğretme ve değerlendirme) birbirleriyle uyum içerisinde olmalıdır (Hotaman^a, 2010). İyi bir eğitim programı kendi içerisinde bir düzen barındırmalı ve hedeflerin kazandırılması amacıyla geliştirilen içeriklerin genelden özele, somuttan soyuta, kolay olandan zor olana, basit olandan karmaşığa doğru sıralanması gerekmektedir. Böylece öğrencinin süreci anlamlandırması desteklenecek ve kolaylaştırılacaktır. Başka bir yönden bakıldığında ise iyi bir eğitim programında gerçeklik ve güncellik temaları hakim olmalıdır (Demirci, 2011; Sapsağlam, 2013; İnan, 2017).

Program hazırlama sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlar incelendiğinde, program geliştirmede dikkat edilmesi gereken bir hiyerarşi olduğu görülmüştür (Gültekin, 2013). Öncelikle programa gereksinim oluşturan ihtiyaçlar analiz sürecinden geçirilmeli ve ihtiyaçlar netleştirilmelidir (Köksal ve ark, 2016). Daha sonra uzmanlar tarafından programın temel alacağı görüş veya felsefi görüş kararlaştırılmalıdır. Böylece programın altyapısı oluşturulabilir (Mack, 2010; Hotaman^b, 2017). Bu aşamadan sonra netleştirilen ihtiyaçlar ve gelişim düzeyleri göz önünde bulundurularak eğitim programlarının bahsi geçen dört temel değişkeni oluşturulmalıdır. Bu temel değişkenlerden en önemlisini hedefler oluşturmaktadır. Hedefler bir eğitim programının temel yapı taşları olarak düşünülebilir. Hedeflerin doğru ve uygun belirlenmesi içerik ve öğrenme süreçlerinde yani genel anlamda eğitim programının başarıya ulaşmasında önemli bir rol oynamaktadır (Sünbül, 2011; Dilek ve Duman 2014). Bu temel değişkenler oluşturulurken, bütüncül bir anlayış benimsenmeli ve değişkenler arasındaki uyum dikkate alınmalıdır. Eğitim programları hazırlanırken, öğrencilerin temel ihtiyaçları, yaşanan toplumun sosyal özellikleri göz

önünde bulundurulmadır (Erkuş ve Yazar, 2013). İçerik aşamasında ise kazandırılmak istenen hedefin sistematik bir şekilde aktarımı söz konusudur. Eğitim programlarında içerik bireysel ve toplumsal anlamda faydacılığı içermelidir. Eğitim programlarında içerik oluşturulurken de takip edilmesi gereken bir hiyerarşi ve muhakkak bulunması gereken değişkenler bulunmaktadır. İçerikler, ‘hedeflerle uyum içerisinde olmalı, basitten karmaşığa göre sıralanmalı, somut olandan soyut olana, kolay olandan zor olana, genelden özele, parçadan bütüne, anlamlı ve güncel olma’ şeklinde özellikler barındırmalıdır (Demirel^b, 2017; Taşdemir ve Kuş, 2011; Yakar, 2016).

2.3 Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitime yönelik farklı pek çok tanım bulunmaktadır. Fakat tanımlar genel itibariyle; 0-6 yaş dönem arasında bulunan çocukların gelişim her alanında planlı bir şekilde geliştirilmesini hedefleyen, bu amaç doğrultusunda sistematik ve iyi planlanmış aktiviteleri kullanan temel eğitim sürecidir. Okul öncesi eğitimi iki basamakta ele almak mümkündür. Oyun basamağı olarak adlandırılabilen basamakta 4-5 yaş arası öğrenciler, ana sınıfı basamağı ise 5-6 yaş aralığındaki çocukları kapsamaktadır. Başka bir tanımda okul öncesi eğitim sistemli eğitimin ilk basamağı olarak tanımlanmaktadır (Derman ve Başal, 2010; Güven ve Azkeskin, 2018; Ogelman ve Güngör, 2015; Aktan ve Akkutay, 2014). Türkiye’de, 1993 yılında gerçekleştirilen "Milli Eğitim Şurası" toplantısında da ‘okul öncesi eğitim yaşları küçük olan çocukların kişisel farklılıkları, yaşlarına uygun olarak gelişim özellikleri dikkate alınarak, çocukları her yönden (sosyal, fizyolojik, psikolojik) destekleyecek, planlı uyarıcılardan oluşmuş ortamların sağlanması ve ilköğretim kademesi için bir hazırlık sürecidir’ şeklinde tanımlanmıştır (Büyükkarcı ve Ünüsan, 2012; Güven, 2016). Yapılan araştırmalar okul öncesi eğitimin, ilköğretime hazır bulunma (Cinkılıç, 2009), çatışma çözme ve çözüm odaklı düşünme, öğrenme alışkanlıkları, sözsüz

iletişim yetileri ve empati yeteneği gibi değişkenler üzerinde olumlu etkileri olduğunu ortaya koymaktadır (Uzunboylu ve Hürsen, 2012; Sapsağlam, 2013).

Kayserili (2009) okul öncesi eğitiminin temel hedeflerini şu şekilde sıralamıştır; çocukların ana dil gelişiminin desteklenmesi, psikolojik ve fizyolojik olarak gelişiminin desteklenmesi, sosyal yaşama adapte olma yetilerinin kazandırılması, sorumluluk bilincine ve empati yeteneğine sahip bireylerin yetiştirilmesidir. Bu hedefler gerçekleştirilirken, sistem içerisinde her sosyo-demografik değişkenden gelen öğrenci için eşit fırsatların sağlanması da okul öncesi eğitimin temel hedefleri içerisinde yerini alır (Gülay ve Ekici, 2010^b; Kefi, Çeliköz ve Erişen, 2013). Araştırmacılar okul öncesi eğitimin çocukların ileri yaşantılarında psikolojik yönden belirleyici olduğunu ifade etmektedir. Bu sebeple okul öncesi eğitimin her aşamasında titiz bir planlama gerekmektedir (Karaca, ve ark, 2011). Sıfır ve altı yaş arasını kapsayan okul öncesi eğitimi çok yönlü fayda barındıran bir sistem olarak da tanımlanabilir (Balat, 2012). Litaratür incelendiğinde okul öncesi eğitimin hem çocuk açısından hem de aile açısından olumlu etkilerinden bahsedildiği görülmektedir (Çakmak, 2010; Neslitürk, 2013). Okul öncesi eğitimin ebevenyler ve çocuk arasındaki etkileşimi ve güven duygusunu artırdığı ifade edilmektedir. Tüm bu kazanımların sağlanması adına; sanat, drama, sosyal ve fen bilimleri ve geziler şeklinde etkinliklerden yararlanılır (Atakan, 2010; Dursun ve Ünüvar, 2011).

2.4 Okul Öncesi Eğitim Programı

Okul Öncesi Eğitim Programı, okul öncesi çocuğun belirlenen ihtiyaçlarına yönelik, milli eğitim tarafından derlenen ve içerisinde çocuklarda çok yönlü gelişimi amaçlayan, gelişim alanlarına ayrılmış ve bu alanlara göre davranış ve kültürel değerlerin nasıl kazandırılacağını anlatan planlı bir süreci içermektedir (Gülay ve Ekici, 2010^a). Okul öncesi eğitim programlarının özellikleri incelendiği zaman altı

yaşına kadar olan çocuklara kazandırılması planlanan davranış kalıplarını ve yetilerini kazandırmayı hedeflediği ve bunları ayrıntılı bir şekilde tanımladığı görülmektedir (MEB^b, 2016; Kılıçkaya ve Zelyurt, 2015; Göle ve Temel, 2015). Okul öncesi eğitim programlarının en önemli özelliği yaşamın temel döneminde bireye kalıcı olacak özellikleri kazandırmayı hedefleyen bir gelişimsel eğitim sistemi olmasıdır (Uyanık ve Kandır, 2010). Programların temel ilkelerine ve özelliklerine bakıldığında; bireysel değişkenleri göz önünde tutması, eşitliği benimsemesi, baskıdan uzak bir öğretim benimsemesi, güven duygusunu artırması, oyun alt yapıları olması, anadil gelişimini desteklenmesidir (Ozan ve Köse, 2014; Şahin^a, 2018). Okul öncesi eğitim programlarının temel özelliklerinden birisi de gelişim alanında bütüncül bir yapıyı benimsemesi, yani çocukların gelişimi çok yönlü olarak desteklenmesidir (İnan, 2017). Okul öncesi eğitim programlarında öğretmenler tarafından yürütülen programlar ve çocuğun talepleri arasında bir denge sağlanması ve kişilerarası gelişimi desteklemesi de programların temel özellikleri arasındadır (Dilek ve Duman, 2014; Tuncer ve Tuncer, 2015). Okul öncesi eğitim programının kazanım olarak hedeflediği bazı temel unsurlar bulunmaktadır. Örneğin; çocuğun yaratıcılığını kullanması, kültürel ve evrensel değerleri dikkate alması vb. Bunlardan en önemlisi çocukların ilköğretim dönemine hazır bulunuşluklarını artırmaktır (Kildan, 2010; Özkubat, 2013). Okul öncesi dönemle çocuklar hem bilişsel açıdan hem de fizyolojik açıdan bu döneme hazırlanır (Yaşar ve Aral, 2010).

Okul öncesi eğitim programı hazırlamak için dikkat edilmesi gereken bazı temel unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlar; ihtiyaçları ve hedefleri belirleme, içeriği oluşturma, öğrenim ve öğretimi belirleme; tüm bunların neticesinde kullanılacak olan değerlendirmeleri ve değerlendirme yöntemlerini belirlemedir (Özaydın ve Çolak, 2011; Sapsağlam, 2013). Okul öncesi eğitim programları hazırlanırken, içinde

bulunulan toplumun kültürel özellikleri dikkate alınmalı ve ihtiyaçlar net bir şekilde belirlenmelidir (Erkuş ve Yazar, 2013). Bu aşamadan sonra okul öncesi eğitim programlarının temel öğeleri (hedef, içerik, öğretim, değerlendirme) hazırlanmalıdır. Bu aşamada sırasıyla şu sorulara cevap aranacak şekilde hazırlık yapılabilir; "Hedefler için; bireylere ne amaçla eğitim veriyoruz? İçerik için bireylere ne öğretmek istiyoruz? Öğrenme ve öğretme için; Çocuklara nasıl öğretilim? Değerlendirme aşaması için de tüm eğitim sürecinin sonucunda ne kadar öğrenildi?" (Yüksel ve Sağlam, 2012). Programlar hazırlanırken eğitim programının, çocuklara sosyal yeti kazandırma, içinde bulunulan kültür ve farklı kültürler hakkında bilinçlendirme, iletişim yetilerini desteklemede ve çocukların bilişsel gelişimini artırma hususlarında etkili olması dikkat edilmesi gereken hususlar içerisinde (Büyüктаşkapu, Çeliköz ve Akman, 2012).

2.5 KKTC’de Okul Öncesi Eğitim

KKTC’de 1975 yılında toplanan I. Milli Eğitim Şurasında okul öncesi eğitim konuşulmuş ve okul öncesi dönemdeki çocukların (3 yaş) eğitiminden Eğitim Bakanlığı’nın sorumlu olduğu ifade edilmiştir. Daha sonra 1886 yılında yürürlüğe giren yasa ile çocukların okul öncesi eğitime tabii tutulmaları zorunlu kılınmış ve 2004 yılında da ilköğretim başlangıcından önce öğrencilerin bir yıl okul öncesi eğitime katılmalarından bahsedilmiştir (MEB^a, 2004; Yıldızlar ve Kargı, 2010; Büyükkarcı ve Ünüsan, 2012; Erman, 2016; Şenyurt ve Önal, 2019).

KKTC’nin kültürel yapısı gereği ve sürekli göç alıyor oluşu özellikle farklılıklara saygı duyabilen, iletişimi güçlü bireyler yetiştirmede etkili gerekçelerden birisidir. Kuzey Kıbrıs’ta okul öncesi eğitimi devlet veya özel okullarda yürütülebilmektedir (İngel, 2008; Coşar, 2014; Gökmenoğlu ve Köleksiz, 2019). Kıbrıs’ta okul öncesi eğitim alanında ilk çalışmaların 1960’lı yıllara dayandığı, bu

tarihte Lefkoşa'da ilk resmi okul öncesi merkezinin açıldığı, 1962 yılında Gazimağusa'da ve sonrasında Lefke ile Erenköy'de okul öncesi eğitim merkezlerinin ilk örneklerinin görüldüğü literatürde yer alan bilgiler içerisinde (Cicioğlu, 1983). Yakın geçmiş sayılan 1982 – 1983 yılları arasında okul öncesi eğitim veren kurumların sayılarına bakıldığında devlet ve özel olarak toplam 26 okul olduğu görülmekteydi. Daha sonra 1985 yılına gelindiğinde bu rakamın 33'e çıktığı görülmektedir. Milenyum yıllarına yaklaşırken okul öncesi eğitime katılan öğrenci %59 iken, 2008 yılı itibarıyla bu oranın %80'lere çıktığı görülmektedir. Bu veriler okul öncesi eğitime katılımın zaman içerisindeki artışını göstermektedir (Öztürk, 2011; Özder, Konedralı ve Sabancıgil, 2013). Kuzey Kıbrıs'ta okul öncesi öğretmen yetiştirme görevi 1937 yılında kurulmuş olan "Atatürk Öğretmen Akademisi" tarafından üstlenilmiştir. Öğretmenler Yasası'nın 16. Maddesine dayanarak okul öncesi dönemde devlet okullarında öğretmenlik yapmak isteyen bireylerin Atatürk Öğretmen Akademisi'nden mezun olmuş olması gerekmektedir (Özer, Konedralı ve Sabancıgil, 2013; Yazıcı, 2017; Özer, 2019). Okul öncesi kurumlarında görev yapan öğretmenler önceleri, yalnızca Lefkoşa'da bulunan Öğretmen Akademisi'nde yetişirken, artık Kuzey Kıbrıs'ta üniversiteler bünyesinde açılan Okul Öncesi Öğretmenliği bölümlerinde alanda yeterli ve nitelikli öğretmen yetiştirme amacıyla eğitime devam edilmektedir (Yalçın ve Özgen, 2017).

KKTC sınırları içerisinde bir çok ülkede olduğu gibi öğretmenin vasıfları ve görevleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirtilmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin esnek, bireysel farklılıkları gözetebilen ve bu farklılıklara göre ortamı organize edebilen bireyler olmalarının gerekliliği ifade edilmektedir (Toran ve Akkuş, 2016). Okul öncesi öğretmenlerin özellikleri belirten araştırmaların yanı sıra güncel bir çalışma da Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası tarafından yürütülmüştür. Sendika

tarafından yürütülen bu çalışmada Kuzey Kıbrısta okul öncesi döneme yönelik sorunların ve çözüm önerilerinin bulgulanması amaçlanmıştır (Tacman, 2010; Dağlı, 2013). Alınan dönütler okul öncesi eğitime yönelik bir daire kurulması, öğretmenlerin yasal haklarının daha belirgin hale getirilmesi, eğitim materyalleri hazırlanırken farklılıkların göz önünde bulundurularak ayrımcılığın önüne geçilmesi, yeterli öğretmen istihamının sağlanması ve psikolojik destek ve özel eğitim öğretmenlerinin de okullarda paydaş olması temalarına ulaşılmıştır. Ulaşılan bu bulgular, günümüzde öğretmenlerin KKTC okul öncesi eğitimi ve eğitim programlarıyla ilgili gelişmeleri destekleyebilecek bilince sahip olduklarını da göstermektedir (KTÖS, 2019). Okul öncesi eğitiminin başarıya ulaşmasında en önemli rol sahipleri arasında öğretmenler yer almaktadır.

2.6 KKTC’de Uygulanan Okul Öncesi Eğitim Programları

KKTC’ de farklı sebepler doğrultusunda eğitim sisteminin gerekli gelişmeyi hızlıca gösteremediği görülmektedir (Toran ve Akkuş, 2016). Fakat son yıllarda Dünya genelinde ve Türkiye’de gerçekleşen gelişmeler doğrultusunda KKTC’de kullanılan okul öncesi eğitim programlarında gerekli güncellemeler ve iyileştirmeler yapılmakta olduğu söylenebilir (Yalçın, ve Özgen, 2017). Ülke sınırları ve imkanlarıyla doğru orantılı, kültürel farklılıkların gözetilebilmesi, gelişimi çok yönlü destekleyebilme ve uzun süreli eğitim programı oluşması gerekçeleriyle 2016 yılında güncel eğitim programı yayınlanmıştır. Yayınlanan programda KKTC’de uygulanan okul öncesi eğitimin amaçları şu şekile sıralanmıştır; okul öncesi dönemde yer alan çocukların gelişimini desteklemede bütüncül bir yol izlenmesi, çocuklara problem çözme, dili düzgün kullanma, sorgulama, sağlıklı olma, iletişim kurma, farklılıkları anlayabilen ve saygılı bireyler yetiştirmek (Kiraz ve Sıddık, 2018; Toran, 2016).

KKTC’de Okul Öncesi Eğitim Programının 2016 yılında hazırlanmasına kadar geçen süreçte, Türkiye’den iktisap edilen programlar uygulanmıştır (MEB^a, 2004). Daha sonrasında 2016 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ve Doğu Akdeniz Üniversitesi işbirliği ile birlikte düzenlenen ‘Temel Eğitim Programı Geliştirme Projesi’ kapsamında geliştirilen okul öncesi eğitim programı çok büyük bir ölçüde, çağın ihtiyaçları doğrultusunda ilk program olarak çıkartılmıştır. KKTC Okul Öncesi Eğitim’de, son çıkarılan program ise yine 2016 yılında Temel Eğitim Programları Geliştirme Projesi kapsamında hazırlanan ‘Okul Öncesi Eğitim Programı’dır. Programın, hedef, içerik, öğrenme-öğretme durumları ve değerlendirme olmak üzere dört temel ögeye göre düzenlenmiş olduğu, bu çağdaki çocuğun ihtiyaçlarına dikkat edildiği; bu ihtiyaçların nasıl kazandırılacağına dair her yönden yararlı bir program şeklinde ortaya konulduğu program metninde yazarlar tarafından belirtilmektedir (MEB^b, 2016 Okul Öncesi Eğitim Programı). Araştırmamıza konu edilen bu programdaki temel hedeflere ilk bakışta; iyi olma halinin desteklendiği, mutlu, topluma uyum sağlayabilen, düşünebilen, sorgulayan ve çevresinin bilincinde olan çocuklar yetiştirilmesinin hedeflendiğinin gözlemlendiği söylenebilir.

2.7 KKTC’deki 2016 Okul Öncesi Eğitim Programı ile İlgili Araştırmalar

Literatür taramasında, KKTC 2016 Okul Öncesi Eğitim Programının hazırlanması süreci ile ilgili araştırmaya hiç rastlanmamıştır. KKTC’de, Okul Öncesi Eğitim Programı ile bağlantılı az sayıda araştırma yapılmıştır ve yürütülen çalışmaların örneklem grubunun genel olarak çocuklar, aileler ve öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir. Bu sebeple literatür taraması sırasında okul öncesi eğitim programı ile bağlantılı olan yakın çalışmalar bu bölümde özetlenmeye gayret edilmiştir.

KKTC’ de okul öncesi eğitimle ilgili Günsel (1994) tarafından yürütülen araştırmada, Kuzey Kıbrıs sınırları içerisinde yenilikçi bir okul öncesi eğitime ve eğitim programına duyulan ihtiyacı ortaya koyulmuştur. KKTC’de eğitim sorunlarıyla ilgili araştırma sayısının sınırlı olduğu ve Günsel tarafından yapılan bu araştırmanın bir ilk niteliğinde olduğu Erden ve Erden (2019) tarafından aktarılmaktadır.

Öztürk tarafından 2011 yılında yürütölen bir çalışmada okul öncesi eğitiminde devlet ve özel okullarda aktif olarak görev yapan 110 katılımcının okul öncesi eğitim ve öğretiminde ailenin rolü ve katılımın etkileri öğretmenlerin görüşleri üzerinden incelenmiştir. Araştırma sonucunda oluşturulan eğitim programlarının ailelerin katılım sağlayabileceği şekilde düzenlenmesi önerilmiştir.

İyikalp tarafından KKTC’de, 2012’de öğretmen görüşleri alınarak yürütölen çalışmada; okul öncesi dönemde öğrencilere verilen matematik eğitimi teması içerisinde, öğreticiler tarafından uygulanan metodlar incelenmiştir. Araştırma devlet ve özel okullarda görev alan 73 öğretmenin konuya ilişkinin görüşlerinin incelenmesi ile yürütölmüştür. Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda okul öncesinde uygulanan matematik öğretiminin çağdaş yöntemlere uyum sağlamadığı ve bu sebeple matematik eğitiminin okul öncesi eğitim programları dahilinde yenilikçi yaklaşımlar dikkate alınarak tekrar hazırlanması gerektiği ifade edilmiştir. KKTC’ de Mart 2005’de toplanan IV. Milli Eğitim şurası’nda alınan kararlar da okul öncesinde ailenin olumlu rolünü göz önüne koyarak, bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir (MEB^b, 2016).

Işık tarafından 2015 yılında yürütölen Öztürk’ün araştırmasına benzer bir çalışmada ise 2013 yılına ait okul öncesi eğitim müfredatının uygulanışı öğreticilerin görüşleri doğrultusunda incelenmiş ve araştırma sonucunda öğreticilerin ailelerin

sürece dahil edilmesini biraz zor bulduğunu fakat programın öğretmenler adına anlaşılır ve uygulanabilir olduğu saptanmıştır.

Özdemir^b 2015’de okul öncesi dönemde bilişsel gelişimin incelendiği bir çalışma ortaya koymuştur. Bu çalışma "Kıbrıs’taki Geleneksel Çocuk Oyunlarının Kübik Öğretim Programı Temelinde Okul Öncesi Eğitim ve Bilişsel Gelişim Kazanımlarıyla İlişkilendirilmesi" adlı çalışmadır. Çalışma sonucunda araştırmacı oyunlar içeren bir program önermiş ve bunun bilişsel gelişimi destekleyeceğini ifade etmiştir. Kübik yaklaşım eğitim programının çok boyutlu olması anlamını taşır (Çetintaş, Burun, Türk ve Tamer, 2018). Özdemir’e göre kübik yaklaşımlı bir program hazırlanırken göz önüne alınacak unsurlardan bazıları; edinilmesi gereken kazanımlarda seviye ve bunların sıralanışı, öğretmenin programı uygulama yeterliliği, öğrenme alanlarında yoğunlaşılması gereken noktalar, öğretmenlerin yazılı materyallere programdan daha çok değer vermesi ihtimali, ülke politikasının önem verdiği metodoloji ve savunduğu ideoloji gibi maddelerdir.

Yakar (2016) tarafından yürütülen başka bir çalışmada ise ‘yaşamsal eğitim programları’ hakkında bilgi verilmiş, iyi bir eğitim programının genel niteliklerinden bahsedilmiştir. Bu çalışmada eğitim programlarının geliştirilirken nereden başlanmasına karar verilmesi gerektiği, ihtiyaç analizlerinin program planını şekillendireceği ve programın geliştirilmeden önce belli bir yaklaşıma göre yapılandırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Doğu Akdeniz Üniversitesi’nde 2017 yılında Çiçek’in Yüksek lisans tezi olarak gerçekleştirdiği ‘Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Türkçe Bilmeyen 3-6 Yaş Çocuklarının Karşılaştıkları Sorunlar Hakkında Öğretmen Görüşleri’ isimli araştırmada çok kültürlülük unsurlarının okul öncesi eğitim programları hazırlanırken

dikkatle ele alınması gerektiğini vurgulamış ve iyi hazırlanmamış bir programın dil gelişimini olumsuz etkileyeceğini belirtmiştir.

Sıddık ise 2019'da, devlet okuluna bağlı olarak çalışan okul öncesi öğretmenlerle yürüttüğü çalışmada "2016 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı" kapsamında öğretmenlerin görüşlerini incelemiştir. Yapılan araştırmada öğretmenlerin görüşleri neticesinde, öğretmenlerin programı kullanılabilir olarak değerlendirdikleri fakat program çıktılarına bağlı olarak düşündüğünde, programda yer alan açıklamaları yeterli olmadığını ifade ettikleri görülmüştür.

KKTC sınırları içerisinde okul öncesi eğitimi konu alan çalışmalar incelendiğinde daha çok öğretim yöntemlerinin, aile katılımının ve spesifik alanlardaki öğretim yöntemlerindeki etkili faktörlerin incelendiği görülmektedir (Gürşimşek, 2010; Ogelman, Aytaç, Ahmet, Erdentuğ, Yolaç ve Özbilenler, 2019). Türkiyede ise okul öncesi eğitime yönelik araştırmalar incelendiğinde de benzer nitelikler taşıyan araştırmalar olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra Türkiye'de yürütülen çalışmalarda öğretmenlerin eğitim programına yönelik görüşlerinin incelendiği araştırmaların olduğu da görülmüştür (Aktan ve Akkutay, 2014; Ogelman ve Sarıkaya, 2015). Okul öncesi eğitim programlarında aile katkısının incelendiği araştırmalara bakıldığında çok sayıda araştırma ile karşılaşmaktadır. Bu amaç doğrultusunda yürütülen tüm çalışmalarda aile katılımının okul öncesi eğitim programlarının etkililiğinde önemli rolü olduğu saptanmıştır (Çakmak, 2010; Atakan, 2010; Göktaş, 2015; Biber ve Ural, 2016; Ekici, 2017).

Gerçekleştirilen literatür taramasında KKTC'de Sıddık'ın (2019) da dediği gibi pek fazla genel bir eğitim programını ele alan araştırmalar olmadığını; programın hazırlanma sürecinin konu edildiği bir araştırmanın ise hiç bulunmadığı söylenebilir.

Bölüm 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma deseni, belirlenen çalışma grubu, gerekli izinlerin alınması süreci, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve veri analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1 Araştırma Deseni

Bu araştırma nitel bir araştırma olup, olgubilim desenine sahiptir. Nitel araştırma ile çalışmada yer alan insanların algıları ve olayların / olguların ilişkisinin ortaya konulması hedeflenmekte; böylelikle, çalışmada netlik ve gerçekliğin daha fazla olacağı düşünülmektedir (Özdemir^a, 2010). Nitel araştırmalar, varlıkların ve olguların nitelikleri hakkında kelimeler ve betimlemelerle tasvir olanağı sunarken; nicel araştırmalar daha çok sayısal veriler elde etmemizi sağlar. Nitel araştırmalar, bir olayda gözardı edilmiş olanları keşfetmemizi sağlayan bir çerçeve sağlayabilir ve aynı zamanda arka plandaki varsayımları keşfetmek için de kullanılır. Nitel araştırmalar, elde edilmesi ve anlaşılması zor verilerle çalışmaya uygun, zorlu bir süreci gerektirir (Berg ve Lune, 2019). Olgubilim deseni, nitel araştırmaya dayanan ve katılımcıların bir olguya dair deneyimlerini ve düşüncelerini anlamlandırmaya yarayan bir sorgulama stratejisidir. Tümüyle yabancı olmadığımız ancak tam olarak kavrayamadığımız olgular hakkında veri elde etmek için uygun araştırma yöntemi olgubilimsel araştırmalardır (Ceylan, Veysel, Gündoğdu ve Kerim, 2018). Bu araştırmada ele alınan olgu ‘2016 yılı Temel Eğitim Program Geliştirme Projesi’ olarak ifade edilebilir.

3.2 Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, ‘Temel Eğitim Program Geliştirme Projesi kapsamında hazırlanan 2016 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın geliştirenleri; proje yürütücüsü, proje danışmanları, akademik danışmanlar ve komisyon üyeleri oluşturmaktadır. Toplam 11 kişilik proje ekibinde; proje yürütücüsü olarak bir Profesör Doktor, proje danışmanları olarak iki Profesör Doktor, proje program geliştirme uzmanları olarak bir Doçent Doktor ve bir Yardımcı Doçent Doktor ünvanına sahip kişiler, akademik danışmanlar olarak iki Profesör Doktor ve üçü uzman ünvanına sahip dört kişilik komisyon üyeleri yer almıştır (TEPGP, 2016). Bu uzmanlar aynı zamanda bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmanın amacına uygun olarak çalışma grubundaki kişiler amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yapılarak araştırmaya dâhil edilmişlerdir.

3.3 Gerekli İzin ve Onayların Alınması

Yüksek Lisans Tez araştırması niteliğinde olan bu araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu ile KKTC Milli Eğitim Bakanlığı’ndan gerekli izin ve onaylar tezin hazırlık aşamasında alınmış ve bunlara dair belgeler ek olarak araştırmanın ‘Ekler’ kısmında ‘Ek I’ ve ‘Ek II’ olarak sunulmuştur. Katılımcıların görüşmenin kaydı alınmasına dair sözlü onayları, görüşme videolarında ifade edilmiş ve cevaplarının yazıya aktarılırken herhangi bir anlam kayması ya da değişikliğe uğramadığına dair onayları ise elektronik posta aracılığı ile alınmıştır. Böylece analizlerin geçerlik ve güvenilirlikleri de sağlanmıştır.

3.4 Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak 2016 yılı TEPGP Projesi kapsamında Okul Öncesi Eğitim Programı’nı geliştirenlere sorulması için amaca yönelik

hazırlanan altı açık uçlu sorudan oluşan bir yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

Görüşme sorularıyla toplanan veriler kelimeler biçimindedir ve katılımcıların bakış açıları, algıları ve yorumlarıyla şekillenir (Berg ve Lune, 2019). Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi uygulanırken görüşme sırasında sorular yeniden sıralanabilir, sorular sorulurken az da olsa esnek olunabilir, dil seviyesi ayarlanabilir, sorular cevaplayacak olana açıklanabilir (Berg ve Lune, 2019). Bu araştırmada ise TEPGP’nde görev alarak 2016 yılı Okul Öncesi Eğitim Programı’nı hazırlayanların, bu programın hazırlanma sürecine dair düşünceleri öğrenilerek araştırmanın problem durumunun çözümüne katkıda bulunulması amaçlandığı için görüşme yöntemi uygun bulunmuştur. Görüşme sorularının geçerlik ve güvenilirlik değerlendirmesi için, uzman kişilerin (Eğitim Fakültesi’nde akademisyen bir Doçent Doktor, bir Profesör Doktor ve bir Yardımcı Doçent Doktor) görüşleri alınmış ve gerekli düzeltmeler yapılarak sorular son haline getirilmiştir. Görüşme Soruları, bulgular bölümünde belirtilmektedir.

3.5 Veri Toplama Süreci

Yarı yapılandırılmış görüşme aşamasına geçmeden önce görüşme soruları hazırlanmış, uzman görüşleri alınarak sorularda gerekli düzeltmeler yapılmış, çalışma grubundaki katılımcılara gerekli bilgilendirme ve görüşme daveti yazılı olarak yapılarak görüşmeler için onayları alınmıştır. Görüşmeler, Covid-19 pandemisi nedeniyle internet üzerinden çalışan bir uygulama aracılığı ile gerçekleştirilmiş olup uygulamanın sağladığı olanakla kayıt altına alınmıştır. Tüm görüşmeler ortalama 30-40 dakika arası bir sürede, yaklaşık iki ay içerisinde tamamlanmıştır. Yapılan tüm görüşmeler gizlilik ve gönüllülük esasına dayanmaktadır ve görüşmeler kayıt altına alınmadan önce katılımcılara güncel uygulama bildirilmiş, kayıt için izinleri tekrardan

görüşmenin başında alınmıştır. Projede yer alan çalışanlardan birine hiçbir iletişim aracı ile ulaşılamamış, diğeri ise katılımcı olmayı reddetmiştir. Toplam dokuz katılımcı ile görüşülmüştür.

3.6 Veri Analiz Süreci

Nitel araştırmalarda elde edilen veriler, içerik ve betimsel analiz olmak üzere iki şekilde analiz edilebilir. İçerik analizi; belge, doküman, arşiv, sinema, belgesel gibi materyallerin incelendiğı nitel araştırmalar için uygundur (Karataş, 2017). Betimsel analiz ise daha zor ve karmaşık bir süreç olmasına rağmen elde edilmesi zor verilere ulaşılabilmesi açısından görüşme yönteminin kullanıldığı nitel araştırmalar için daha uygun görülmektedir. Betimsel analizde, farklı kişilerin aynı soruya verdikleri yanıtlarla elde edilen düşünceleri aktarılır. Betimsel analizin bir türü olan ‘betimsel ve sistematik analiz’de ise elde edilecek verilerin daha sistematik bir biçimde sunulabilmesi amacıyla görüşmelerde kayıt altına alınan konuşma metinlerin yazıya dökülmesi, alınan cevapların belirli kategori başlıkları altında sınıflandırılması gibi yöntemler uygulanır. Betimsel analizin; analiz için bir çerçeve oluşturma, oluşturulan çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olarak dört aşamadan oluştuğı bilinmektedir (Altunışık vd., 2010).

Bu araştırmada, araştırmanın desenine uygunluğı nedeniyle ‘betimsel sistematik analiz’ yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle araştırma soruları ve temaları belirlenmiş, daha sonra bu soruların sorulmasıyla gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler (katılımcıların cevapları) sistematik bir şekilde bu temaların içerisine yerleştirilerek veriler işlenmiştir. Literatür taramasından edinilen bilgiler ışığında, program geliştirmede önem arz ettiğı düşünölen değışkenlere dayanılarak oluşturulan temalar kapsamında veriler yorumlanmış ve araştırmanın amacına hizmet eden sonuçlar elde edilmiştir. Bu süreç pratikte; bilimsel kaynakların taranmasından elde

edilen program geliştirme sürecinde programın başarısını olumsuz etkileyebilecek hususlara dair başlıkların bir kısmının tema olarak belirlenmesi ve bu temaların var olup olmadığını tespit etmeye hizmet edecek soruların araştırmacı tarafından oluşturulması ile başlamıştır. Araştırmanın esas amacına destek olması açısından belirlenen alt amaçlar, bu aşamada ‘ulaşılması istenen verileri öngören ana sorular’ şeklinde ele alınmış ve ters piramit benzeri bir algoritma oluşturulmuştur. Görüşme sorularının geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması için uzman görüşleri alındıktan sonra gerekli düzeltmeler yapılmış ve sorular son halleri ile sorulmuştur. Görüşmelerde katılımcıların verdiği cevaplar kayıt altına alınarak, önce Microsoft Word formatında metne dökülmüş, daha sonra katılımcılara elektronik posta aracılığı ile iletilmiş ve cevaplarının doğruluğuna dair onayları alınmıştır. Böylece, elde edilen verilere dair geçerlik ve güvenilirlik çalışması da gerçekleştirilmiş olunmuştur. Temalar kapsamında sorulan soruların yanıtları, bağlı oldukları temaların sırası ile analiz edilmiş; soruların hiyerarşik sırası değil, temaların hiyerarşik sırası ve kapsamı baz alınmıştır. Katılımcıların onayları alındıktan sonra tüm cevaplar okunmuş ve cümleleri arasındaki ana ifadeler Microsoft Excell dosyasına işlenmiştir. Örneğin; birinci sorunun ‘D’ bölümünde katılımcılara neden projenin gerçekleştirildiği sorulmuş, katılımcılar bu soruyu yanıtlarken kendi şahsi fikirlerini uzun cümlelerle ifade etmiştir. Ancak tüm katılımcılar projenin ‘KKTC’de kendine ait bir eğitim programı olmayışı’ni çıkış noktası olarak baz almışlardır. Bu şekilde bir filtreleme yöntemi ile katılımcıların ana düşünceleri Excell dosyasına özetlenmiş ve katılımcıların cevaplarının kendiliğinden gruplanması sağlanmıştır. Elde edilen Excell verileri, bulgular kısmında ilgili başlıklar altında tablo şeklinde sunulmuştur. Son olarak ise cevaplardan elde edilen bu verilerin frekans tabloları oluşturulmuş ve araştırmacı tarafından yorumlanmıştır. Görüşme soruları ve dâhil edildikleri temalar ‘Ek 3’ olarak sunulmuştur. Belirlenen temalar

'programın temelleri', 'program geliştirmede karşılaşılan sınırlılıklar' ve 'program geliştirmede değerlendirme sũreci'dir.

Bölüm 4

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, soruların kategorize edilmesi ile oluşturulan temalar, başlıklar halinde ele alınmış ve her başlığın altında ilgili tema ile ilişkili soruların cevaplanmasından elde edilen verilerin işlenmesiyle saptanan bulgular sunulmuştur. Bu bölümde aynı zamanda elde edilen bulgular bilimsel bilgiler ışığında yorumlanmıştır.

4.1 Programın Temellerine Dair Bulgular ve Yorumlar

‘Programın temelleri’ olarak adlandırılan bu temanın kapsamında; birinci ve ikinci sorular yer almaktadır. Araştırma amacına destek olmak için belirlenen alt sorulardan ilki, yani; ‘Proje çalışmaları süreci, okul öncesi eğitim programının hazırlanmasını nasıl etkilemiştir?’ sorusu bu tema ile ilişkilidir. Bu temanın oluşturulmasındaki ana etken program geliştirme sürecinin hazırlık aşamalarına atfedilen önemdir. Program geliştirmede hazırlık süreci bir binanın temellerine benzetilmekte ve temeller ne kadar sağlam olursa yıkılma ihtimalinin de o kadar az olacağı belirtilerek program geliştirmede bu sürecin önemi vurgulanmaktadır (Fer, 2019).

Birinci sırada katılımcılara; (a) proje için nasıl bir araya gelindiği ve (b) katılımcının bu program geliştirme projesine neden katıldığı, (c) projenin neden gerçekleştirildiğine dair şahsi fikirleri ve (d) programın nasıl geliştiği (hazırlık sürecinde neler yapıldığı) sorulmuştur.

Bu tema kapsamında sorulan birinci soruya verilen yanıtlardan elde edilen bulgulara göre; katılımcıların tümü (dokuz katılımcı) proje için MEB ve Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin öncülüğünde ve bu iki kurumun işbirliği aracılığı ile bir araya geldiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan dördü gönüllü olarak Milli Eğitim Bakanlığı'na başvurduğunu ve bir mülakata katılarak proje ekibine katılmak için seçildiğini belirtmiştir. Üç katılımcı projeye danışman olarak davet üzerine katıldığını ve diğer iki katılımcı ise projeyi kendilerinin geliştirdiğini belirtmişlerdir. Tüm katılımcılar projeye katılmak için başvurularında bulunmasını, davetleri kabul etmesini ve projeyi geliştirmesini; okul öncesi eğitime gönül vermişlikleri, kendilerini geliştirmek istemeleri, KKTC'de eğitim sistemine ve okul öncesi eğitime katkıda bulunmak istemeleri ile açıklamaktadırlar. Projeler gerçekleştirilirken kurumlar ve bireyler arasındaki işbirliği ve koordinasyonun, proje çalışmalarında olumlu etkiye sahip olduğu ve proje çalışmalarının başarıya ulaşma ihtimalini artırdığı bilinmektedir. İşbirlikçi ortamın kurulması ise proje yürütücüsü kurumlar tarafından sağlanmalıdır. Proje çalışanlarının seçiminde gönüllülük, etkili iletişim becerileri, işbirlikçi tutum, çalışma isteği, kendini geliştirmeye açık olma vb. özelliklere dikkat edilmesi ise projelerin başarılı olmasında önem arz etmektedir (Tatık ve Ayçiçek, 2020). Eğitim programlarının işlevsel olabilmesi ise sistemli, koordine ve bilimsel bir yaklaşımla geliştirilmelerini gerektirmektedir (Özdemir^c, 2009). Programın neden geliştirildiğine dair tüm katılımcılar KKTC'nin kendine özgü bir programı olmayışı ve buna ihtiyaç duyulduğunun farkındalığına vurgu yapmıştır. Bir program geliştirme ya da var olan bir programı yenileme kararı verebilmek için ülkenin ve toplumun ihtiyaçları analiz edilir ve programlar bu ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilir (Çekin, 2003). Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, eğitim sistemlerine ve eğitim politikalarına bağlıdır (Yakar,2016). Eğitim programları ülkelerin gelişmeleri, nitelikli insanlar

yetiştirebilmeleri, kendi kültürüne özgü değerlerin ve toplumsal yapısının sürekliliğini vb. amaçları sağlamak için geliştirilirler ve geliştirilen program bu değişkenlerle tutarlı olmazsa işlevselliğini kaybeder (Özdemir^c, 2009). Altı numaralı katılımcının cümlelerinden alıntılanan ve aşağıdaki paragrafta yer verilen sözleri ise araştırmacıya, KKTC’de geliştirilen ilk Okul Öncesi Eğitim Programının isabetli tespitler ve doğru kararlarla sağlam temeller üzerine inşa edildiğini düşündürmektedir;

“...Beni asıl motive eden şey; ülkemin kendi iklimine, kendi kültürüne, kendi yaşayış biçimlerine, kendi ekonomik-sosyolojik ve psikolojik gerçeklerine ait bir program geliştirilecek olmasıydı (ve ben de program geliştirici olarak bunda önemli bir rol alacaktım). Eğitim programları ancak bunlara uygun geliştirildiği zaman etkili olur...”

Programın hazırlık sürecinde neler yapıldığına dair projeyi yaratanlar ve danışmanlık görevini yürütenler hariç tüm katılımcılar (dört katılımcı) aynı aşamaları sıralamışlardır. Bu aşamalar; proje çalışanlarının geliştirilecek programlara göre (Okul Öncesi Programı ve İlköğretim Programı) komisyonlara ayrıştırılması ve program geliştirme ile ilgili eğitimlerin alınmasından sonra çalışmalara başlanmasıydı. Projeyi geliştirenler ve danışmanlık edenler (beş katılımcı) ise bu aşamalardan önce; ihtiyaç analizinin gerçekleştirilmesi, programın felsefi, tarihi, psikolojik, toplumsal temellerinin belirlenmesi ve program çerçevesinin benimsenen ilkelere göre çizilmesi aşamalarının gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Programların oluşturulmasında ilk adım program geliştirmeye iten eksikliklerin farkına varılması; nelere ihtiyaç duyulduğunun ve program geliştirme sürecinde sınırlılıkların analiz edilmesidir (Çekin, 2003). Daha sonra ise programın tasarlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi aşamaları gerçekleştirilir (Demirtaş, 2017). Bu aşamalar ilerlerken gerçekleştirilen işlemlerin türü şekli vb. özellikleri birçok farklı değişkene göre seçilen program geliştirme modelleri doğrultusunda farklılaşabilir ancak verimli bir program geliştirebilmek için tüm paydaşların sürecin her aşamasına katılımı önemlidir (Demirel^a, 2007; Fer, 2019;

Kahramanoğlu, 2017). Program geliştirme sürecinin nasıl geliştiği sorusu karşısında, katılımcılardan dördünün ihtiyaç analizi aşamasına katıldıklarını belirtmemeleri araştırmacıda ‘program geliştirme sürecinin her aşamasına tüm paydaşların katılımının sağlanmamış’ olabileceği ve ihtiyaç analizinin etkili bir şekilde yapılmamış olabileceği düşüncesini akla getirmiştir. Dört numaralı katılımcının bu süreci anlatırken kullandığı şu ifade ise bu düşünceleri destekler niteliktedir;

"...Gereksinim analizi yapılırken temel nokta komisyon üyesi arkadaşlarımızın yaptıkları çalışmalarıdır. Akademisyenlerin de bu verileri elde etmekte sundukları kaynaklardan yararlanıldı ancak yine de yetersiz kalınan noktalar tabii ki oldu..."

Katılımcı altı ise araştırmacının bu husustaki düşüncelerini destekleyen şu cümleleri kullanmıştır;

"...İhtiyaç analizi gerçekleştirilirken ilgili tüm okul öncesi öğretmenlerinin ihtiyaç-problem analizlerinin elde edilmesi, ulaşılabilecek en yüksek sayıdaki veliye ulaşılarak veri elde edilmeliydi... Örnekleme temsil edecek her kesime ulaşılmalıydı... Daha spesifik verilere ulaşılmalıydı ancak Şura'daki verilerle yola çıkıldı sadece..."

İkinci sırada ise katılımcılara ‘Proje çalışmaları ve programın hazırlık süreci boyunca göz önüne alınan tarihi, ekonomik, felsefi ve psikolojik temeller nelerdi?’ sorusu yöneltilmiştir. İkinci soruyu yanıtlayan katılımcılar tarafından en çok programın esnekliği (beş katılımcı) ve çağdaş bir yaklaşıma sahip olduğu (dört katılımcı), çokkültürlülüğü barındırdığı ve ülke kültürüne uygun şekilde tasarlandığı (dört katılımcı) vurgulanmıştır. Bilimsel araştırmalara göre programların öğrenenlerin ihtiyacına dönük ve esnek bir yapıda oluşturulması öğrenmenin etkililiğini artırmaktadır (Şahin^b, 2006). Çağdaş eğitim programlarının birçoğunda öğrencinin akademik gelişiminden ziyade duyuşsal, duygusal, psiko-motor gelişimleri ön plana alınır ve öğrenci merkezli programlar geliştirilmiş olur (Ergün ve Özdaş, 1997; Ataünal, 2013). Eğitimde çokkültürlülük; değişen ülke ve toplum yapısında kültür farklılıklarını da göz önüne alarak, ülke kültürüne uygun, ülkenin ihtiyacı olan ve

yetiştirmek istediği niteliklerde bireyler yetiştirmesine olanak sağlayan bir yaklaşımdır (Polat ve Kılıç, 2013). Daha sonra ise programın evrenselliği, eklektik bir yaklaşıma sahip olduğu, bireysel farklılıklara özel önem verildiği ve öğrenciyi merkeze alan bir yapıya sahip olduğu dile getirilmiştir (üç katılımcı). Evrensel nitelikte programlar 1820’li yıllarda önem kazanmaya başlamış ve her bireyin farklılıklarına rağmen eşit değerde olduğu fikrine dayandırılmıştır (edt. Arı, 2015). Eklektik yaklaşım birçok farklı kuramın birlikte ve birbirleri ile uyumlu şekilde eğitim ve öğretim çalışmalarında kullanılmasıdır. Bu yaklaşımda çocukların bireysel ihtiyaçları göz önünde tutularak kuramlar konusunda tekilcilikten ayrılma söz konusudur (Temel ve İmir, *trh yok*). Projeyi geliştiren katılımcılar (iki katılımcı); ‘İlerlemecilik ve Yeniden Kurmacılık Felsefeleri’nin benimsendiğini, karma öğrenme yaklaşımının temel alındığını ve ülkenin toplumsal yapısını, geçmiş yaşantılarını dikkate alarak bazı konulara özel önem verildiğini, KKTC Anayasası’na uygun ilkeler benimsendiğini dile getirerek vermişlerdir. İlerlemecilik ve Yeniden Kurmacılık felsefeleri, pragmatizm kökenlidir. İlerlemecilik, herşey gibi insanın da değiştiğine inanan felsefi bir akımdır ve bu felsefeye göre eğitim hayatın kendisidir. Herşey gibi doğrular da değişmektedir ve mutlaklık yoktur. Bu nedenle öğrencilere aktarılan bilgilerin değişebileceği ile birlikte ihtiyaçları olan herşey öğretilmelidir. Birey ve bireyin ihtiyaçları tamamen merkezdedir. Yeniden kurmacılık felsefesinde ise İlerlemecilik akımının aksine bireyin ihtiyaçlarından çok toplumsal ihtiyaçlar merkeze alınır; eğitim yalnızca yaşam değil, aynı zamanda gelecektir (Altinkurt, Yılmaz ve Oğuz, 2012).

Program temelleri; programın dayandırıldığı öğeleri, bu öğelerin kaynaklarını ve bu öğelerin dışsal sınırlarını tanımlar. Eğitim programları genellikle; psikolojik, tarihi, felsefi ve toplumsal temeller üzerinde şekillenir (Arı, 2015). Program geliştirmenin tasarım aşamasında benimsenen felsefi ilkeler, öğrenme yaklaşımları,

göz önüne alınan psikolojik ve sosyolojik temeller, eğitim programlarının bakış açısını yansıtmakta ve programların uygulanması ile birlikte eğitime yön vermektedir (Yakar, 2016). Araştırmacı; katılımcıların dile getirdikleri temellerin, geliştirilen okul öncesi eğitim programı hedefleri ile tutarlı olduğunu ve programın başarısını artıracaklarını ve programın etkili şekilde uygulanabilmesi durumunda öngörülen program çıktılarının sağlanabileceğini düşünmektedir. Araştırmacı elde edilen yanıtların Bir numaralı katılımcının şu sözleri ile özetlenebileceğini düşünmektedir;

"...Okul öncesi programında evrensel bir şey yapmaya çalıştık. Programın öğrenme çıktılarına bakıldığı zaman ilk hedeflenen şey çevresine (doğaya) ve bireylere saygılı bireyler yetiştirmektedir. Akademik gelişimden çok, duygusal ve sosyal gelişimin sağlanması amaçlanmıştır. Çocuğun dört gelişim evresine baz alınarak altı öğrenme alanı oluşturulmuş ve zengin bir öğrenme ortamı sunmaya çalışılmıştır. Bireysel farklılıklar, öğrenme güçlüğü olan çocuklar program hazırlanırken dikkate alındı ve bu çocuklarla ilgili neler yapılabileceğine dair öneriler programda yer aldı. Program hem öğretmenin kendi gelişimini sınırlayıcı değildir hem tek sınırlılığı öğrencinin gelişiminin kesin olarak sağlanmasına yöneliktir."

Tablo 1’de birinci ve ikinci soruların yanıtlanması ile elde edilen verilerin işlenmesi ile saptanan bulgular sunulmuştur.

Tablo 1: Programın Temellerine Dair Bulgular

Tema	Soru No	Yanıtlar	Katılımcı Sayısı
Programın Temelleri	1 (a)	MEB ve DAÜ işbirliği öncülüğünde	9
		Gönüllü katıldı	4
	1 (b)	Davet edildi	3
		Projeyi geliştirdi	2
	1 (c)	KKTC’nin kendine özgü program ihtiyacı olması	9
		Proje çalışanlarının geliştirilecek programlara göre (Okul Öncesi Programı ve İlköğretim Programı) komisyonlara ayrıştırılması ve program geliştirme ile ilgili eğitimlerin alınmasından sonra çalışmalara başlanması	4
	1 (d)	İhtiyaç analizinin gerçekleştirilmesi, programın felsefi, sosyolojik, psikolojik temellerinin belirlenmesi ve program çerçevesinin benimsenen ilkelere göre çizilmesi	5

	Esnek program	5
	Çağdaş yaklaşım	4
	Çokkültürlülük ve ülke kültürüne uygunluk	4
	Evrensel nitelikli	3
2	Eklektik yaklaşım	3
	Bireysel Farklılıklara önem	3
	Öğrenci merkezli	3
	İlerlemecilik ve Yeniden Kurmacılık Felsefesi	1
	Karma Öğrenme Yaklaşımı	1
	KKTC Anayasası'na ve politik ilkelere uygun	1

4.2 Programın Geliştirilmesinde Karşılaşılan Sınırlılıklara Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu tema; Tyler'in, 1992'de yazdığı "*Specific Approaches to Curriculum Development*" adlı makalesinde ve diğer benzer bilimsel kaynaklarda belirtildiği üzere program geliştirmede izlenmesi gereken aşamalar sıralamasında ilk basamak olan 'ihtiyaç analizi ve sınırlılıkların tespiti' aşamasının öneminden dolayı belirlenmiştir (Çekin, 2003). Tema kapsamında üçüncü ve beşinci sorular katılımcılara yönlendirilmiştir. Araştırmanın amacına destek olması açısından belirlenen alt sorulardan ikincisi olan 'Proje çalışmaları sürecinde çalışmaları sınırlayan geçmişe ve projenin gerçekleştirildiği döneme dair faktörler nelerdir ve okul öncesi eğitim programının hazırlanmasını nasıl etkilemiştir?' sorusu, bu temayı karşılamaktadır.

Üçüncü sırada katılımcılardan 'Proje çalışmalarında ve programın hazırlık sürecinde ülkenin geçmişinden ve projenin gerçekleştirildiği dönemden kaynaklı sınırlılıklarla karşılaşıldı mı?' sorusunu cevaplamaları istendi.

Üçüncü soruyu yanıtlayan beş katılımcı ülkenin geçmişinden kaynaklı sınırlılıkları yanıtlarken; ülkenin geçmişinde savaş yaşanmış olmasından dolayı program dilinin barışçıl olması ve milliyetçilik duygusunun aşılması hususunda aşırı

hassas davranmak zorunda hissettiklerini ve buna benzer durumlara özen gösterdiklerini ancak bunu sınırlılık olarak görmediklerini dile getirdi. Diğer dört katılımcı ise bu soruyu yanıtlarken ülkenin geçmişinden kaynaklı ancak günümüze etki eden ekonomik sıkıntıların (sportif ve kültürel alanlarda uygulanan ambargolardan vb. sorunların) programın tasarlanması ve etkinliklerin belirlenmesi sırasında sınırlılık olarak karşılaşıldığının altını çizdi. Projenin gerçekleştirildiği, yani programın geliştirildiği dönemde karşılaşılan sınırlılıklar sorulduğunda ise tüm katılımcılar yeni geliştirilen programın tanıtımı için gerçekleştirilen sınırlı sayıdaki hizmetiçi eğitimlere, seminerlere vb. etkinliklere, alanda çalışan öğretmenlerin ilgisizliğini ve bu etkinliklere katılımın azlığını vurgulayarak, bu faaliyetlerin daha kapsamlı ve sürekli yapılabilmesi için MEB tarafından yeterli bütçenin ayrılmadığına değindi. Daha sonra ise en çok (beş katılımcı) vurgulanan sınırlılık o dönemde gerçekleşen bakan değişiklikleri ve bu değişikliklerin projeyi sekteye uğratması oldu. Üç katılımcı, bazı okulların fiziki koşulları ve sosyal çevrelerinin uygun olmayışının program geliştirilirken karşılaşılan diğer bir sınırlılık olduğundan bahsetmiştir. Üç katılımcı ise branş öğretmenliğinin sorun yaşanmasına sebep olduğunu, alanda çalışan öğretmenlerin esnek yapıdaki program karşısında tutukluk yaşamamasından dolayı programa karşı tutumlarının olumsuz yönde olduğunu belirtmiş; diğer iki katılımcı da öğretmenlerin nitelik ve vasıflarının bilinmemesinin program geliştirilirken sınırlandırıcı etkisinin olduğunu vurgulamıştır.

Bunlar vb. sınırlılıklar Dokuz numaralı katılımcı tarafından şu sözlerle dile getirilmektedir;

" ...KKTC'deki bazı okullarda fiziksel kapasite oldukça sınırlıydı ve çok kalabalık sınıflar mevcuttu. Bunların daha küçük gruplara bölünmesi gerekiyordu ancak öğretmen sayısı sınırlıydı. Aynı şekilde materyal sıkıntıları vardı...

Gene öğretmenlerin mesleki donanımlarında sıkıntılar vardı; farklı meslekten kişilerin okul öncesi öğretmenlik yapması söz konusuydu. Branş öğretmenleri

konusu vardı... Örneğin ilkokul binalarında okul öncesi çocukların eğitim görmesi ve zil ile birlikte aynı bahçeye çıktıkları aynı sürede çıkmaları söz konusuydu (okul öncesi çocuğunun dikkat süresi farklıdır)...

Tüm bunları göz önüne alarak uygun çözüm önerileri sunduk. Öğretmenler için hizmetiçi eğitimler yapmaya çalıştık ancak katılım tabii ki öğretmenlerin kendilerini yetkin hissetmesi ve bu eğitime gereksinim duyması ile alakalıdır.

Tüm alanlardaki yetkin öğretmenlere dokunabilmek (ulaşabilmek) ve sürecin değişmesini sağlamak zaman alacaktır... Tüm öğretmenlere ulaşabilmek için daha küçük gruplarla atölye çalışmaları yapılmalıdır.

Okul öncesi eğitim ortamlarının ve eğitiminin tekrar düzenlenmesi gerekebilir. Branş öğretmenlerinin niteliğinin tekrardan tanımlanması gerekir... Bunlar gibi sorunlarla karşılaşıldı. Biz daha çok öğretmenlerle ve daha küçük gruplar halinde çalışmak, daha çok tanıtım yapmak daha çok hizmetiçi eğitim vermek, daha çok pilot uygulama yapmak istedik ama bunun için bütçe ayrılmamıştı ve zaman tanınmamıştı...”

Bu süreci açıklayan diğer bir katılımcı (Katılımcı sekiz) ise şu sözlerle beşinci soruyu yanıtladı;

”Programın hazırlandığı dönemde çok sık gerçekleşen bakan değişiklikleri projeyi olumsuz yönde etkiledi. Ülkenin geçmişinde savaş olmasından dolayı ise okul öncesi programda çocuğa milliyetçilik gibi duyguların aşırı katılmamaya çalışılmasına ve savaşın mümkün olduğu kadar barışçıl ele alınmasına ekstra dikkat edilmesi gerektiği endişesini doğurdu... Karşılaşılan sınırlılıklar karşısında komisyon üyeleri anlık çözümler üreterek program geliştirmede ilerlediler...”

Eğitim programları geliştirilirken; ülkenin tarihi ve geçmiş yaşantıları programlara etki eder. Eğitim programı geliştirenler, toplumun her alanda ihtiyaç ve problemlerini analiz etmelidirler ki geleceğe dönük gerçekleştirilen program geliştirme çalışmalarından olumlu sonuçlar elde edilebilsin. Çünkü eğitim programlarının, geçmiş yaşantılardan etkilendiği gibi, gelecekteki toplumsal yaşantılar da eğitim programlarından etkilenir (Arı, 2015; Özdemir^c, 2009). KKTC Milli Eğitim Bakanlığı, eğitim ve öğretim hizmetlerinin yürütülmesinden, gözetlenmesinden ve denetimlerinden sorumludur ve proje çalışanları biraraya gelirken sağlanan işbirliğinin, sürecin ilerleyen aşamalarında verimli devam etmesi ve işbirlikçi ortamın oluşturulması üretilenin başarılı olma olasılığına katkıda bulunmalıdır (KKTC MEB^c, trh yok; Tatık ve Ayçiçek, 2020). Bilimsel araştırmalara göre; programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin program geliştirme sürecine aktif katılımı ve

geliştirilen yeni programa karşı olumlu tutumu, programın sağlıklı bir şekilde uygulanmasına ve hedeflenen program çıktılarına ulaşılmasında önemli bir etkiye sahiptir. Öğretmenlerin program geliştirme sürecine katılımını ‘söz sahibi’ olarak yaşanan problem ve ihtiyaçları aktarabilme isteklerinin güdülediği ancak çalışma şartlarından dolayı bu sürece aktif olarak katılamayarak uzmanlar tarafından merkezde geliştirilen ulusal düzeydeki programlara karşı olumsuz tutum sergileyebildikleri ortaya çıkarılmıştır (Yüksel, 1988). Programlar geliştirildiğinde bu çalışmaların başarılı olabilmesi için öğretmenlerin programı çok iyi kavramaları ve benimsemeleri gerekmektedir (Düzgün, 2011). Tyler’a göre etkili bir program geliştirmenin ilk aşaması ihtiyaç analizinin gerçekleştirilmesi ve karşılaşılabilecek sınırlılıkların saptanmasıdır (Çekin, 2003). Araştırmacı, karşılaşılan sınırlılıkların önceden tespit edilmesi ve önleme-iyileştirme çalışmalarının yapılması durumunda program geliştirme sürecinin daha verimli olacağına inanmaktadır. Program geliştirme süreci boyunca yaşanan sınırlılıkların geliştirilen programa olumsuz etkisinin olduğu düşünülmektedir. Varış’ın da (1996) belirttiği gibi program geliştirme bir süreçtir ve bu süreçte karşılaşılan sınırlılıkların giderilmesi eğitim programlarının işlevselliğini ve de verimliliğini artıracaktır.

Beşinci soruda katılımcılara ‘Proje çalışmaları ve programın hazırlık sürecinin ne kadar zamanda tamamlandığı; hazırlık için geçirilen bu zaman diliminin projeye olumlu ya da olumsuz etkilerinin olup olmadığı sorulmuştur.

Tüm katılımcılar sürecin dört yılda tamamlandığını belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar geçirilen zaman diliminin hem olumlu hem de olumsuz etkilerine değinmişlerdir. Üç katılımcı geçirilen zaman diliminin ‘program geliştirme ile ilgili eğitimlerin sağlıklı ve verimli olmasına’ sebep olduğunu belirtti. İki katılımcı geçirilen zaman diliminin ‘programın daha detaylı düşünülerek yapılmasına ve hata payının

azaltılmasına' imkân vererek olumlu etkilediğini belirtmiştir. Yedi katılımcı geçirilen zaman diliminin iletişim kopukluğu ve motivasyon eksikliğine neden olarak program geliştirme sürecini olumsuz etkilediğini dile getirerek geçirilen zaman diliminin olumsuz etkisine değinmiştir.

Beş numaralı katılımcı bu süreci şu sözlerle ifade etmektedir;

"2011'de proje çalışılmaya, 2013'te program geliştirilmeye başlandı; yaklaşık 3 yıl sürdü. Ancak bu süreç kesintili oldu çünkü bu dönemde dokuz bakan değişti ve her birine gidip tek tek projeyi açıklamak zorunda kaldık... Proje için geçirilen zamanın olumlu etkileri oldu; daha çok kesime ulaşıp (öğrenci grubu hariç) daha çok görüş alma ve daha çok şey tecrübe ederek öğrenme fırsatımız oldu. Ancak proje sürecinde dokuz bakan değişikliği projenin çok yavaş ve kesintili ilerlemesine neden oldu. Değişen bakanların farklı tutumlarından dolayı proje bazen hızlanmış olsa da bazen de kesintiye uğradı... "

Program geliştirme aslında kesintisiz devam etmesi gereken ve sürekli iyileştirmelerle meydana gelen ihtiyaçları karşılayan, değişen toplum ve ülke yapısına uyumlu hale getirilen, uygulamada ortaya çıkan eksiklikleri gideren bir süreçtir. Akademisyenler, araştırmacılar ve program geliştirme uzmanları, program geliştirmeyi bir süreç olarak ele almakta ve bu faaliyetlerin Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde oluşturulacak sürekli komisyonlar aracılığıyla eğitim programı ile ilgili tüm paydaşların işbirliğinde yürütülmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Düzgün, 2011). Araştırmacı program geliştirme sürecinde karşılaşılan iletişim kopukluğu ve motivasyon eksikliğinin program geliştirme sürecinde sürekliliğin sağlanmamasından kaynaklandığına ve programın bu sınırlılıktan olumsuz etkilendiğine inanmaktadır.

Aşağıda yer verilen 'Tablo 2'de üçüncü ve beşinci soruların yanıtlanması ile elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 2: Programın Geliştirilmesinde Karşılaşılan Sınırlılıklara Dair Bulgular

Tema	Soru No	Yanıtlar	Katılımcı Sayısı
Programın Geliştirilmesinde Karşılaşılan Sınırlılıklar	3	Geçmiş kaynaklı sınırlılıklar vardı	4
		Projenin gerçekleştiği dönem kaynaklı sınırlılıklar vardı	9
	5	Geçirilen zaman programı olumlu etkiledi	5
		Geçirilen zaman programı olumsuz etkiledi	7

4.3 Program Geliştirmede Değerlendirme İle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın amacına destek olması açısından belirlenen son soru; ‘Proje sonucunda geliştirilen okul öncesi eğitim programının değerlendirilmesinin, ileride geliştirilecek programların gelişimine katkısı olabileceğine ilişkin düşünceler nelerdir?’ şeklinde tasarlanmış ve ‘program geliştirmede değerlendirme’ temasına karşılık getirilmiştir. Temanın belirlenmesindeki ana düşünce; program geliştirmenin süreklilik arz eden ve geliştirilen programın işlevsel, verimli ve istenen yönde etkili olması için sürekli izleme, değerlendirme ve iyileştirmeyi gerektiren bir süreç olmasıdır (Baş, 2013). Bu temada dördüncü ve altıncı sorular yer almaktadır.

Dördüncü sırada katılımcılardan ‘(a) Proje çalışmalarında ve programın hazırlık sürecinde gerçekleşen olumlu veya olumsuz tüm faaliyetler göz önüne alındığında ileride hazırlanacak okul öncesi eğitim programında iyileştirilebilecek hususların var olduğu söylenebilir mi? (b) Varsa bunlar nelerdi?’ sorusuna yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcıların tümü geliştirilen programda iyileştirilebilecek ve iyileştirilmesi gereken hususlar olduğunu ve her zaman da olacağını vurgulamışlardır. Dördüncü

soruyu yanıtlayan beş katılımcı programın uygulayıcıları olan Okul Öncesi Öğretmenlerin eğitimlerinin Öğretmen Akademisi'nde, bu eğitimi veren diğer kurumlarda ve hizmetiçi eğitimlerde yeniden düzenlenmesi gerektiğini ve buna ek olarak Okul Öncesi Öğretmenlerin çalışma şartları ve nitelik tanımlarının iyileştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. İki katılımcı geliştirilen Okul Öncesi Program'a alternatif olarak uzaktan eğitime uygun bir program eklenmesi gerektiğini dile getirmiştir. Bir katılımcı program içeriğinde iyileştirilebilecek hususlarda 'estetik-yaratıcı alan'ın üzerinde tekrar çalışılabileceğinden, örnekler ve etkinliklerin artırılabilirdiğinden, Okul Öncesi Öğretmenleri'ne yararlanabilecekleri kitap önerileri sunulabilirdiğinden söz etmiştir. Diğer bir katılımcı ise programın duyuşsal ve psiko-motor becerileri kazandırmada hedeflere ulaşamadığından tereddütle programı değerlendirme hususunda iyileştirmelere gidilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Katılımcı İki, bu soruya aşağıda alıntılanan şekilde bir açıklama yapmıştır;

“Eğitim programı zaten iyileştirmeye dayalıdır ve her zaman geliştirilmeye açıktır. Dediğim gibi bugün uygulayıcıların ve ebeveynlerin görüşleri alınarak eksikler giderilmelidir ve eksiklikler de zaten uygulamada ortaya çıkar. Sorun her ne ise tespit edilip bir sonraki program geliştirilirken bunlar giderilmelidir. Ancak bizim program geliştirme çalışmalarımızda her zaman var olan bir eksik vardı... Tasarlama, tasarı olarak uygulama, sonra değerlendirme ve yeniden programı geliştirme olarak program geliştirmenin bir akışı vardır. Bunun iyi olabilmesi için tüm paydaşların her aşamada aktif olması gerekir. Programın uygulanmasını sağlayan her bir öge tasarı aşamasına katılmalıydı. Bugün bu program uygulanmaktadır ama programın uygulanışını denetleyecek olan müfettiş programı tanımıyor, okul yöneticisi ve okul öncesi öğretmeni de öyle. Okul öncesi öğretmenin yetiştiği yer öğretmen akademisidir. Öğretmen akademisinin program geliştirmede aktif rol alması gerekir çünkü programı uygulayacak öğretmeni o yetiştirecek. Hizmetiçi eğitimler de çok önemlidir çünkü programı denetleyecek müfettişin de programı iyi bilmesi gerekir. Okul müdürünün de aynı şekilde programı çok iyi bilmesi gerekir çünkü aileler de bir sorun olduğu zaman ona gidecek...”

Araştırma metni içerisinde birçok kez değinildiği gibi program geliştirme süreci süreklilik arz eder ve geliştirilen programlar devamlı olarak değerlendirilmeli, eksiklikler saptanıp giderilmeli, değişen ihtiyaçlar doğrultusunda güncellenmeli,

işlevselliğini yitiren kısımlar iyileştirilmelidir. Elde edilen bulgulardan da anlaşılacağı üzere program geliştirme sürecine en çok katılımı ve katkısı gereken öğretmenler Kıbrıs'ta geliştirilen programa karşı ilgisiz ve olumsuz bir tutum sergilemişlerdir ve program geliştiriciler bunu program geliştirme sürecinde iyileştirilmesi gereken en önemli husus olarak görmektedir. Araştırmacı da katılımcıların bu düşüncelerine katılmakta ve ilgili başlık altında bununla ilgili öneriler sunmaktadır.

Altıncı sırada ise katılımcılar '2016 yılı okul öncesi eğitim programının değerlendirilmesi ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?' sorusunu yanıtlamışlardır.

Tüm katılımcılar programın gerçek anlamda değerlendirilmediğini; kapsamlı, çok yönlü, kısa ve uzun soluklu değerlendirme çalışmalarının uzmanlar tarafından, tüm paydaşların işbirliği ve özverisi ile ivedilikle gerçekleştirilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Katılımcı Yedi, bu hususla ilgili şu cümleleri sarf etmiştir;

"Biz programı geliştirdiğimiz zaman programın tüm okullarda denenmesini ve değerlendirilmesini arzu ettik ancak bir takım sıkıntılarla karşılaştık. MEB'nda çalışan denetmenlerden ya da yetkili diğer kişilerden kaynaklanabilen büyük bir değerlendirme zaafımız var. Gerçek bir değerlendirme yapılmadı..."

Etkili bir program geliştirme sürecinin genel olarak aşamaları; ihtiyaçların analiz edilmesi, programın tasarlanması, denenmesi, değerlendirilmesi, düzeltilmesi ve tekrar tekrar değerlendirme-düzeltilme işlemlerinin yapılmasıdır (Düzgün, 2011; Özdemir^c, 2009; Sapasağlam, 2013). Sürekli ve dinamik bir süreç olan program geliştirmenin en az hazırlık aşaması kadar değerlendirme aşamasının da önemli olduğu ve her değerlendirmenin aslında bir sonraki geliştirilecek eğitim programının hazırlık sürecini teşkil ettiği; bu bağlamda geliştirilen eğitim programının değerlendirme çalışmalarının yapılmamasının program geliştirme çalışmalarını ve programın uygulanmasını olumsuz etkilediğine inanılmaktadır. Araştırmacının bu husustaki

önerileri ilgili bölümde sunulmuştur. Tablo 3’de ‘Program Geliştirmede Değerlendirme İle İlgili Bulgular’a yer verilmiştir.

Tablo 3: Program Geliştirmede Değerlendirme İle İlgili Bulgular

Tema	Soru No	Yanıtlar	Katılımcı Sayısı
Program Geliştirmede Değerlendirme	6 (a)	Programda iyileştirilebilecek hususlar var	9
		Programda iyileştirilebilecek hususlar yok	0
	6 (b)	Programın uygulanması ile ilgili iyileştirmeler gerekli	8
		Programın içeriği ile ilgili iyileştirmeler gerekli	1
	8	Program değerlendirilmedi ve kapsamlı bir değerlendirme gereklidir	9

Bölüm 5

SONUÇ

Bu bölümde genel amaca uygun yürütülen araştırmadan elde edilen ve dördüncü bölümde tartışılan bulgularla ulaşılan sonuç, problem durumunun çözümlenmesi ve araştırmacı tarafından problemlerin çözümlüne ve araştırmacılara yöneltilen öneriler yer almaktadır.

5.1 Sonuç

Bulgulardan elde edilen sonuçlara göre; Projeye katılan ve program geliştirme sürecinde aktif rol alan kişilerin tümü gönüllüydü ve bu hususun geliştirilen programa olumlu yönde katkısı olmuştur.

TEPGP kapsamında geliştirilen Okul Öncesi Eğitim Programının geliştirilme sürecinde programın temellerinin atıldığı aşamalardan ilki, yani ihtiyaç analizi basamağı tüm paydaşların eşit katılımı ile gerçekleştirilmemiştir. Bu durum sürece ve programın başarısına olumsuz etki ettiğine inanılmaktadır.

Eğitim programlarının üzerinde şekillendirildiği psikolojik, tarihi, felsefi ve toplumsal temeller program geliştiriciler tarafından net bir şekilde tanımlanmaktadır. Bu temellerin ve katılımcıların bu temellere dair bilgi düzeyleri ve inançlarının, amaçlanan eğitim hedeflerine hizmet ettiği, ülke gerçeklerine uygun olduğu ve programın başarısına etkisinin olumlu yönde olduğuna inanılmaktadır.

Program geliştirilirken geçmişten ve programın geliştirildiği dönemden kaynaklı sınırlılıklarla karşılaşılmıştır. Karşılaşılan sınırlılıklar program geliştirme sürecini olumsuz etkilemiştir.

Program dört yılda tamamlanmıştır ve hazırlık süreci için geçirilen zaman dilimi iletişim kopukluğu ve motivasyon eksikliğine sebep olarak süreci olumsuz etkilemiştir.

Tüm katılımcılar programda iyileştirilebilecek hususların var olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların iyileştirilebilecek hususlar konusunda sorulan soruya yanıtlarından anlaşılmaktadır ki programın içeriğinden ziyade hazırlık sürecinde, yani program geliştirme sürecinde iyileştirmelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Eğitim programının değerlendirilmediği katılımcıların yanıtlarından elde edilen veriler ışığında bilinmekte ve program geliştirme sürecinin en az ilk aşaması kadar önemli olan değerlendirme aşamasının gerçekleştirilmesi gerektiğine, değerlendirme yapılmamasının programın başarısına etkisinin olumsuz yönde olduğuna inanılmaktadır.

5.2 Öneriler

Bu bölümde elde edilen sonuçlar ve araştırma amacı doğrultusunda problemlerin çözümü ve araştırmacılar için öneriler sunulmuştur. Elde edilen araştırma sonuçları göz önüne alındığında; ileride geliştirilecek eğitim programları önceki programa nazaran hem içerik hem de süreç olarak iyileştirilebilir ve iyileştirilmelidir. İhtiyaç analizinin bilimsel yöntemlerle gerçekleştirilmesi, paydaşların sürece katılımı ve program geliştirme sürecinin eksiksiz yapılması; programın uygulanabilirliğini ve işlevselliğini artıracaktır. Elde edilen araştırma sonuçları, 2019 yılında Özkoşar'ın gerçekleştirdiği 'Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin okul öncesi eğitim programlarının uygulanabilirliğine yönelik görüşleri' isimli araştırmasında elde edilen bulgular tarafından da desteklenmekte ve doğrulanmaktadır. Bu tür araştırmaların daha kapsamlı gerçekleştirilmesi ve yetkililer tarafından dikkate alınması önerilmektedir.

- Program geliştirme sürecine hazırlık aşamasında ihtiyaç ve sınırlılık analizleri bilimsel yöntem ve araç-gereçlerle gerçekleştirilmelidir.
- Eğitim programı sürecine aileler, eğitim araştırmacıları, müfettişler, okul müdürleri, öğretmenler vb. eğitimle ilgili kişiler sürecin her aşamasına aktif olarak dâhil edilmelidir.
- Öğretmenlerin çalışma şartları ve nitelik tanımları iyileştirilmeli; aldıkları eğitimin işlevselliği gözden geçirilmelidir.
- Eğitim programları geliştirme sürecinin her aşamasında yetiştirilen çocukların birey olduğu ve toplum içerisinde yaşadıkları unutulmamalı; geliştirilen programların işlerliği değerlendirilmeli, eksiklikler giderilerek günün ihtiyaçlarına uyumlu şekilde programlar güncellenmelidir.
- Araştırmacılar program geliştirmede hazırlık sürecine dair bilimsel çalışmalar yapmalı ve bu süreçte karşılaşılan her türlü olay ve olguyu bilim dünyasına aktarmalıdır.

KAYNAKLAR

Acer, D. (2015). *The Arts in Turkish Pre-school Education*, Arts Education Policy Review, 116 (1), 43-50.

Afacan, Ö. (2012). *Nermi Uygur'un eğitim felsefesi* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Aktan, O. ve Akkutay, Ü. (2014). *OECD Ülkelerinde ve Türkiye'de Okulöncesi Eğitim*, Asya Öğretim Dergisi, 2(1), 64-79.

Altay, S. (2011). *Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Milli Eğitim Şuralarında Okul Öncesi Eğitimi ve Bugünkü Durumu*, Özet. E-Journal of New World Sciences Academy, 6(1), 660-672.

Altinkurt, Y., Yılmaz, K., ve Oğuz, A. (2012). *İlköğretim ve Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Eğitim İnançları*.

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, (6. Baskı). Sakarya, Sakarya Yayıncılık.

Arı, A. (Ed.), (2015). *Eğitim Programı Temeller, İlkeler ve Sorunlar*. Eğitim Yayınevi.

Aslan, D., ve Aydın, H. (2016). *Yapılandırmacı Öğretim Kuramının Felsefi Paradigmaları: Bir Derleme Çalışması*. Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2(2), 56-71.

Atakan, H. (2010). *Okulöncesi Eğitiminde Aile Katılımı Çalışmalarının Öğretmen ve Ebeveyn Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. (Master's thesis, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Ataüinal, A. (2013). *Çağdaş Eğitim Anlayışı*. Millî Eğitim Vakfı Yayını, 7.

Atlı, S. (2013). *Türkiye’de ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Uygulanan Okul Öncesi Eğitim Programları*. Eğitimde Politika Analizi, 2(2), 56-76.

Aydın, O., Bülent, M. A. D. İ., Alpanda, S. ve Sazcı, A. (2012). *MEB Okul Öncesi Eğitim Programı’nın Nörogelişimsel Açından Değerlendirilmesi*. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 36(36), 69-93.

Balat, U. G. (2012). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Pagem Akademi, 3.Baskı, Ankara.

Baş, G. (2013). *Öğretmenlerin Eğitim Programı Tasarım Yaklaşımı Tercih Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*. Educational Sciences: Theory & Practice, 13(2), 965-992.

Berg ve Lune, 2019. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. ISBN6057557921, 9786057557926.

Biber, K. ve Ural, O. (2016). *Portage Erken Eğitim Programının 5–6 Yaş Çocuklarının Gelişimleri ile Aile Katılım Düzeyleri Üzerindeki Etkisi*. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 12(6), 1181-1204.

- Bıkmaz, F. H., Aksoy, E., Tatar, Ö. ve Altınyüzük, C. A. (2013). *Eğitim Programları ve Öğretim Alanında Yapılan Doktora Tezlerine Ait İçerik Çözümlemesi (1974-2009)*. Eğitim ve Bilim, 38(168).
- Bümen, N. T. ve Aktan, S. (2014). *Yeniden Kavramsallaştırma Akımı Işığında Türkiye’de Eğitim Programları ve Öğretim Alanı Üzerine Özeleştirel Bir Çözümleme*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 22(3), 1123-1144.
- Büyükkarcı, A. ve Ünüsan, N. (2012). *Milli Eğitim Şuraları’nda Okul Öncesi Eğitimi ile İlgili Alınan Kararlar ve Uygulamaları*. Master's thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Büyüктаşkapu, S., Çeliköz, N. ve Akman, B. (2012). *Yapılandırmacı Bilim Eğitimi Programının 6 Yaş Çocuklarının Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisi*. Eğitim ve Bilim, 37(165), 275-292.
- Çakmak, Ö. Ç. (2010). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımı*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(20), 1-18.
- Çekin, A. (2013). *Program Geliştirmede Spesifik Yaklaşımlar*. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2(2), 270-280.
- Çetintaş, R., Burun, Z., Türk, C. & Tamer, Ö. (2018). *Küçük Programın Yapısı ve Özellikleri*. Journal of Educational Reflections (Eğitim Yansımaları Dergisi), 2(2), 11-24.

- Ceylan, V. ve Gündoğdu, K. (2018). *Bir Olgubilim alışması: Kodlama Eğitiminde Neler Yaşanıyor?* Educational Sciences: Theory and Practice. 8. 10.17943/etku.340103.
- iek Atasoy, ř. (2017). *Okul ncesi Eğitim Kurumlarındaki Türkçe Bilmeyen 3-6 Yaş ocuklarının Karşılaştıkları Sorunlar Hakkında ğretmen Görüşleri.* Doğu Akdeniz Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi. Gazimağusa.
- Cicioğlu, H. (1983). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Eğitim.* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 16(2). 209-224.
- Cihan, N. (2014). *Okullarda Değerler Eğitimi ve Türkiye'deki Uygulamaya Bir Bakış.* Electronic Turkish Studies, 9(2), 429-436.
- Cinkılıç, H. (2009). *Okul ncesi Eğitimin İlköğretim 1. Sınıf ğrencilerinin Okul Olgunluğuna Etkisinin İncelenmesi.* (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü).
- Coşar, S. (2014). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Eğitim.* Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(1), 4-20.
- Dağlı, G. (2013). *A Comparative Case Study: Opinions of Ministry of Education, Teachers, Parents, And Managers Of Union About Education Reforms In North Cyprus.* Educational Sciences: Theory and Practice, 13(1), 131-135.

Demirci, S. F. (2011). *Eğitim ve Verimlilik*. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, 141, 14-21.

Demirel^a, Ö. (2007). *Eğitimde Program Geliştirme*.

Demirel^b, Ö. (2017). *Eğitimde Program Geliştirme Kuramdan Uygulamaya*. Ankara (25.Baskı).

Demirtaş, H. ve Özer, N. (2015). *Eleştirel Kuram Açısından Eğitim ve Eğitim Yönetimi*. Journal of Teacher Education and Educators, 4(2), 206-227.

Demirtaş, Z. (2017). *Eğitimde Program Değerlendirme Yaklaşımlarına Genel Bir Bakış*. Sakarya University Journal of Education, 7(4-özel sayı), 756-768.

Derman, M. T. ve Başal, H. A. (2010). *Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretimde Niceliksel ve Niteliksel Gelişmeler*. Journal of International Social Research, 3(11), 560-569.

Dilek, H. ve Duman, T. (2014). *2006 Okul Öncesi Eğitim Programının Değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 143-158.

Duncan, G. J. ve Magnuson, K. (2013). *Investing in Preschool Programs*. Journal of Economic Perspectives, 27(2), 109 - 32.

- Dursun, M. A. ve Ünüvar, P. (2011). *Okulöncesi Eğitim Döneminde Yaratıcılığı Engellenen Durumlara İlişkin Ebeveyn ve Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(21), 110-133.
- Düşek, G. ve Dönmez, B. (2012). *Türkiye’de Yayımlanan Okul Öncesi Eğitim Programları*. Mesleki Bilimler Dergisi (MBD), 1(1), 68-75.
- Düzgün, D. (2011). *İzmir, Denizli, Aydın ve Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüklerinde Görev Yapan Program Geliştirme Çalışanlarının Fonksiyonu ve Karşılaştıkları Sorunlar*. (Doktora Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Ekici, F. Y. (2017). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Aile Katılım Çalışmalarına Katılan ve Katılmayan Ailelerin Çocuklarının Sosyal Beceri ve Problem Davranışları Arasındaki İlişki*. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(1), 543-562.
- Erden, H. ve Erden, A. (2019). *Current Problems in Turkish Republic of Northern Cyprus Education System*. Sakarya University Journal of Education, 9 (2), 282-303.
- Ergün, M. (2017). *Eğitimin Felsefi Temelleri*. Pegem Atıf İndeksi, 13. Baskı, Ankara, 69-93.
- Ergün, M. ve Özdaş, A. (1997). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. İstanbul.

- Erkuş, S. ve Yazar, T. (2013). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programındaki Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (20), 196-211.
- Erman, Y. (2016). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sistemi*. Pegem Akademi, Birinci Baskı, Ankara.
- Fer, S. (2019). *Eğitimde Program Geliştirme: Kuramsal Temellere Bakış*. Ankara, Pegem Akademi.
- Gökel, Ö. ve Dağlı, G. (2015). *Osmanlı'dan Günümüze Kıbrıs Türk Eğitim Sisteminin Geçirmiş Olduğu Evreler*. Journal of International Social Research, 8(37), 747-758.
- Gökmenoğlu, T. ve Kömleksiz, F. Ö. (2019). *Göç ve Çeşitlilik: KKTC'ye Göçle Gelen Lise Öğrencilerinin Uyumuna Yönelik Bir Durum Saptama Çalışması*. Başkent University Journal of Education, 6(2), 265-281.
- Göktaş, İ. (2015). *Aile Katılımı ve Sosyal Beceri Eğitimi Programlarının Tek Başına ve Birlikte 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Becerileri ve Anne-Çocuk İlişkileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Göle, M. O. ve Temel, Z. F. (2015). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Nitelikli Bir Okul Öncesi Eğitim Programında Bulunması Gereken Özelliklere İlişkin*

Görüşlerinin İncelenmesi. Mersin University Journal of the Faculty of Education, 11(3), 663-684.

Gülay, H. ve Ekici, G. (2010^a). *MEB Okul Öncesi Eğitim Programının Çevre Eğitimi Açısından Analizi*. Türk Fen Eğitimi Dergisi, 7(1), 74-84.

Gülay, H. ve Ekici, G. (2010^b). *The Analysis of the Ministry of National Education Pre-School Education Programme in the Sense of Environmental Education*. Journal of Turkish Science Education, 7(1), 74-84.

Gültekin, M. (2013). *İlköğretim Öğretmen Adaylarının Eğitim Programı Kavramına Yükledikleri Metaforlar*. Eğitim ve Bilim, 38(169), 126-141.

Günsel, S. İ. (1994). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Okulöncesi Eğitimde Çağdaş Yapılanma Yöntemleri*. Doktora Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
Erişim adresi: <http://docs.neu.edu.tr/library/1584412817.pdf>

Gürşimşek, A. I. (2010). *Okul Öncesi Eğitime Aile Katılımını Etkileyen Faktörler*. Eğitim Bilimler ve Uygulama, 9(18), 1-19.

Güven, G. ve Azkeskin, K. E. (2018). *Erken Çocukluk Eğitimi ve Okul Öncesi Eğitim*. Pegem Akademi, Ankara.

Güven, S. (2016). *1993 Yılı Reformundan Günümüze Üniversiteler ve Milli Eğitim Şuraları Kararları*. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 12 (4), 928-944.

Hotaman^a, D. (2010). *Demokratik Eğitim: Demokratik Bir Eğitim Programı*. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 3(1), 29-42.

Hotaman^b, D. (2017). *Eğitim Programlarının Geliştirilmesinde Felsefenin Rolü*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(2), 430-437.

İmgel, A. (2008). *Gelişmiş, Gelişmekte Olan ve Gelişmemiş Ülkelerin Okulöncesi Eğitim Sistemlerine Yönelik Karşılaştırmalı Değerlendirme*. Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

İnan, H. Z. (2017). *Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı*. Pegem Akademi, Ankara.

Işık, N. E. (2015). *Öğretmenlerin MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Hakkındaki Görüşleri ve Programı Kullanma Durumları*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>

İyikalp, E. (2012). *Anasınıflarında Matematik Eğitiminde Çocuklara Uygulanan Yöntem Teknik ve Etkinliklerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (KKTC Lefkoşa Bölgesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

Kahramanoğlu, R. (2017). *Okul Temelli Program Geliştirme*. Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi, 1(1), 29-36.

Kale, M. (2017). *Eğitimin Temel Kavramları*. Pegem Atıf İndeksi, 8. Baskı, Ankara, 2-20.

Karaca, N. H., Gündüz, A., ve Aral, N. (2011). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Davranışının İncelenmesi*. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 4(2), 65-76.

Karataş, Z. (2017). *Sosyal Bilim Araştırmalarında Paradigma Değişimi: Nitel Yaklaşımın Yükselişi*. Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 1(1), 68-86.

Kaya, N. (2012). *Türkiye'nin Eğitim Sisteminde Azınlıklar ve Ayrımcılık: Kavramsal Çerçeve ve Temel Sorunlar*.

Kayserili, T. (2009). *Okul Öncesi Öğretmenleri ve Öğretmen Adaylarının Duygusal Zekâları ile Okul Öncesi Öğretmenliğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. Master's thesis, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı).

Kefi, S., Çeliköz, N. ve Erişen, Y. (2013). *Okulöncesi Eğitim Öğretmenlerinin Temel Bilimsel Süreç Becerilerini Kullanım Düzeyleri*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(2), 300-319.

Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası (2019). *Okul Öncesi Eğitimin Genel Sorunları ve Çözüm Önerileri ile İlgili Okul Öncesi Öğretmenlerinin İhtiyaçlarının Belirlenmesi*. Erişim adresi: [http:// www.ktos.org](http://www.ktos.org)

Kildan, A. O. (2010). *Okul Öncesi Eğitim Bağlamında; Eğitim Hizmetlerinde Kalite.*

Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Dergisi, 15(2), 111-130.

Kılıçkaya, A. ve Zelyurt, H. (2015). *Okul Öncesi Programlarında Özel Gereksinimli*

Bireylerin Yer Alma Durumlarının İncelenmesi. (1989-2013). Uluslararası
Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2015(4), 200-212.

Kiraz, A. ve Siddık, H. (2018). *An Analysis of Science Activities in Pre-School*

Education Programmes in Northern Cyprus and Turkey. Journal of History
Culture and Art Research, 7(3), 18-34.

KKTC Milli Eğitim Yasası, 1986.

Köksal, O., Dağal, A. B. ve Duman, Ö. A. (2016). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul*

Öncesi Eğitim Programı Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi. International
Journal of Social Science, 46, 379-396.

Mack, L. (2010). *The Philosophical Underpinnings of Educational Research.*

Milli Eğitim Bakanlığı^a (2004). *Okul Öncesi Eğitim Programı.* Lefkoşa, KKTC. Millî

Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Talim Terbiye Müdürlüğü.

Milli Eğitim Bakanlığı^b (2016). *Okul Öncesi Eğitim Programı.* Lefkoşa, KKTC. Millî

Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Talim Terbiye Müdürlüğü.

Milli Eğitim Bakanlığı^c (trh yok). *Eğitim ve Öğretim Alanındaki Görev ve Sorumluluk*.

Neslitürk, S. (2013). *Anne Değerler Eğitimi Programının 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi*. (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Ogelman, H. G., Aytaç, P., Ahmet, E. R. O. L., Erdentuğ, F. G., Yolaç, Ö. A. ve Özbilenler, M. G. (2019). *Anne-Baba ve Çocuk Görüşleri Doğrultusunda Oyun*. International Anatolia Academic Online Journal / Social Science Journal, 5(2), 65-87.

Ogelman, H. G. ve Sarıkaya, H. (2015). *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Konusundaki Görüşleri: Denizli İli Örneği*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (29), 81-100.

Ogelman, H. G. ve Güngör, H. (2015). *Türkiye'deki Okul Öncesi Dönem Çevre Eğitimi Çalışmalarının İncelenmesi: 2000-2014 Yılları Arasındaki Tezlerin ve Makalelerin İncelenmesi*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(32), 180-194.

Ozan, C. ve Köse, E. (2014). *Eğitim Programları ve Öğretim Alanındaki Araştırma Eğilimleri*. Sakarya University Journal of Education, 4(1), 116-136.

Özaydın, L. ve Çolak, A. (2011). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine ve Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma Eğitimi Hizmetiçi Eğitim*

Programına İlişkin Görüşleri. Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi, 1(1), 189-226.

Özdemir^a, M. (2010). *Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1), 323-343.

Özdemir^b, S. (2015). *Kıbrıs'taki Geleneksel Çocuk Oyunlarının Kübik Öğretim Programı Temelinde Okul Öncesi Eğitim ve Bilişsel Gelişim Kazanımlarıyla İlişkilendirilmesi*, TURKISH STUDIES - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, ISSN, 1308-2140.

Özdemir^c, S. M. (2009). *Eğitimde Program Değerlendirme ve Türkiye'de Eğitim Programlarını Değerlendirme Çalışmalarının İncelenmesi*. Yüzüncüyıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2), 126-149.

Özdemir^d, S. M. (2012). *Eğitim Programı Kavramına İlişkin Öğretmen Adaylarının Metaforik Algıları*. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 5(3), 369-393.

Özder, H., Konedraı, G. ve Sabancıgil, P. (2013). *KKTC'de Okul Öncesi Öğretmenliği Programının Değerlendirilmesi*. International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education, 2(2).

Özer, H. (2019). *Kuzey Kıbrıs'ta Okulöncesi ve İlkokul Öğretmeni Yetiştirme Sisteminin İdeolojik Temelleri: Bir Sınıf Mücadelesi*. Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, (22), 189-214.

- Özkoşar, H. (2019). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitim Programlarının Uygulanabilirliğine Yönelik Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Yakınoğu Üniversitesi, Lefkoşa. Erişim adresi: <http://docs.neu.edu.tr/library/6811037792.pdf>
- Özkubat, S. (2013). *Okul Öncesi Kurumlarında Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi ve Donanım*. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 4(2), 58-66.
- Öztürk, E. (2011). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa. Erişim adresi: <http://docs.neu.edu.tr/library/6299215076.pdf>
- Öztürk, M. F. ve Talas, M. (2015). *Sosyal Medya ve Eğitim Etkileşimi*. Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks, 7(1), 101-120.
- Öztürk, M. ve Akyol, F. (2008). *John Dewey'in Eğitim Felsefesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Peters, R. S. (2015). *Ethics and Education* (Routledge Revivals), Routledge.
- Phillips, D. C. (2010). *What is Philosophy of Education? The SAGE Handbook of the Philosophy of Education*, 3-19.

- Polat, İ. ve Kılıç, E. (2013). *Türkiye’de Çokkültürlü Eğitim ve Çokkültürlü Eğitimde Öğretmen Yeterlilikleri*. YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, X(I), 352-372.
- Şahin, M. ve Akbaba, S. (2010). *İlköğretim Okullarında Zorbacı Davranışların Azaltılmasına Yönelik Empati Eğitim Programının Etkisinin Araştırılması*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 18(1), 331-342.
- Şahin, Ş. ve Özçelik, Ç. (2016). *Ergenlik Dönemi ve Sosyalleşme*. Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi, 5(1), 42-49.
- Şahin^a, D. (2018). *Erken Çocukluk Dönemine Yönelik Temel Eğitim Programları ve Yaklaşımlar*. 5. Baskı, Ankara, Pegem Akademi.
- Şahin^b, H. (2006). *Eğitim Programı Geliştirme Sürecinde Önemli Bir Aşama: İhtiyaç Belirleme*. Tıp Eğitimi Dünyası, 1-9.
- Sapsağlam, Ö. (2013). *Değerlendirme Boyutuyla Okul Öncesi Eğitim Programları (1952-2013)*. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2013(1), 63-73.
- Şenyurt, Ö. ve Önal, H. İ. (2019). *Türk Millî Eğitim Sisteminde Bilgi Okuryazarlığı: Politikalar, Öğretim Programları, Öğretmenler ve Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma*. Bilgi Dünyası, 20 (1), 25-63.
- Sıddık, H. (2019). *Okul Öncesi Eğitim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa. Erişim adresi: <http://docs.neu.edu.tr/library/6726778902.pdf>

- Şişman, M. (2017). *Eğitimin Psikolojik Temelleri*. Pegem Akademi, 16.Baskı, Ankara.
- Sünbül, A. M. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Eğitim Yayınevi, 5. Baskı, Konya.
- Sykes, G., Schneider, B. ve Plank, D. N. (Eds.). (2012). *Handbook of Education Policy Research*. Routledge.
- Tacman, M. (2010). *The Expectations of Teacher Candidates from Atatürk Teacher Training Academy in North Cyprus*. International Journal of Learning and Teaching, 2(1), 1-8.
- Taşdemir, A. ve Kuş, Z. (2011). *Yenilenen İlköğretim Programı ile İlgili Ulusal Gazetelerde Yayınlanan Haberlerin İçerik Analizi*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11(1), 155-177.
- Tatık, R. Ş. ve Ayçiçek, B. (2020). *Bilimsel Araştırma Projesi (BAP) Yürütücülerinin Proje Deneyimleri Üzerine Nitel Bir Çalışma*.
- Temel, D. Z. F., ve İmir, D. (trh yok). *Erken Çocukluk Eğitiminde Yaklaşımlar ve Programlar*.
- Toran, M. (2016). *Sürdürülebilir Anaokulları: Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Değerlendirilmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(3).

- Toran Akkuş, M. ve Gençgel Akkuş, H. (2016). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Değerlendirilmesi: KKTC Örneği*. Kastamonu Eğitim Dergisi.
- Tutkun, Ö. F. (2010). *21. Yüzyılda Eğitim Programının Felsefi Boyutları*. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30(3), 993-1016.
- Uyanık, Ö. ve Kandır, A. (2010). *Okul Öncesi Dönemde Erken Akademik Beceriler*. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 3(2), 118-134.
- Uzunboylu, H. ve Hürsen, Ç. (2012). *Eğitim Programları ve Değerlendirilmesi*. Pegem Akademi, Ankara.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde Program Geliştirme 'Teori ve Teknikler'*. Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Yakar, A. (2016). *Geleceğin Eğitimi Üzerine Program ve Tasarım Modeli Önerileri: 'Yaşamsal Eğitim Programları ve Yaşamsal Öğretim Tasarımları'*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(2).
- Yalçın, O. M. ve Özgen, B. (2017). *Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Tutumlarının ve Öz Güven Düzeylerinin İncelenmesi (KKTC)*. Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi, 3(3), 63-80.
- Yaşar, M. C. ve Aral, N. (2010). *Yaratıcı Düşünme Becerilerinde Okul Öncesi Eğitimin Etkisi*. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 3(2), 201-209.

- Yazıcı, E. (2017). *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnançlarının İncelenmesi (KKTC Örneği)*. TURAN-SAM, 9(33), 319-326.
- Yıldızlar, M. ve Kargı, E. (2010). *Preschool teachers' expectations and evaluations on the effects of in-service teacher education in the Turkish Republic of Northern Cyprus*. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2(2), 1951-1954.
- Yılmaz, R. ve Yılmaz, R. (2013). *Eğitim ve Görsel Okuryazarlık İlişkisi Üzerine Bir İnceleme*. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(1), 101-121.
- Yüksel, İ. ve Sağlam, M. (2012). *Eğitimde Program Değerlendirme*. Ankara, Pegem Akademi.
- Yüksel, S. (1998). *Program Geliştirme Sürecine Öğretmen Katılımı*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 4(1), 99-106.
- Yumuş, M. (2013). *Okul Öncesi Eğitimcilerin 36-72 Ay Aralığındaki Çocukların Davranış Problemleri ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi ve Başa Çıkma Stratejilerinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

EKLER

Ek 1: KKTC MEB İzin ve Onay Belgesi

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : İÖD.0.00-006-19/E.5747

10 Ekim 2019

Konu : Sıdika Sunalp'ın Anket Çalışma İzni
Hk.

Sayın Sıdika SUNALP

Müdürlüğümüze bağlı (Gülenyüzler Anaokulu, Dört Yol İlkokulu) okullardaki Müdür ve Öğretmenlere uygulamak istediğimiz **"KKTC Temel Eğitim Programı Geliştirme Projesi Kapsamında Okul Öncesi Eğitim Programı Hazırlık Süresince Uzman Görüşlerinin Geriye Dönük Değerlendirilmesi"** konulu çalışması, Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş yapılan inceleme sonucunda çalışmanın; **araştırma etiği ilkeleri, katılımcıların gizlilik ve gönüllülük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür.**

Çalışma uygulanmadan önce okul müdürlükleri ile temas kurulması ve tamamlandıktan sonra da sonuçların Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne iletilmesinin yasa gereği olduğunu bildirir, gereğini saygı ile rica ederim.

 e-İmzalıdır
Hakkı BAŞARI
Müdür

Not: 93/2007 sayılı Elektronik İmza Yasası'nın 6.maddesi gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Şif. Mehmet Hasan Tuna Sokak, No.5 Yenişehir 99010 LEFKOŞA
Tel: 2286893
Faks: 2287158

Bilgi için: Funda BİSTAN
Sekreter

Ek 2: DAÜ Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu İzin ve Onay Belgesi

 <p>Doğu Akdeniz Üniversitesi "Erdem, Bilgi, Gelişim"</p>	<p>Eastern Mediterranean University "Virtue, Knowledge, Advancement"</p>	<p>99628, Gazımağusa, KUZEY KIBRIS / Famagusta, North Cyprus, via Mersin-10 TURKEY Tel: (+90) 392 630 1995 Faks/Fax: (+90) 392 630 2919 E-mail: bayek@emu.edu.tr</p>
---	---	--

Etik Kurulu / Ethics Committee

Sayı: ETK00-2019-0221

04.11.2019

Konu: Etik Kurulu'na Başvurunuz Hk.

Sayın Sıdika Sunalp (18500378)

Eğitim Fakültesi Yüksek Lisans Öğrencisi.

Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 04.11.2019 tarih ve 2019/24-05 sayılı kararı doğrultusunda "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Temel Eğitim Programı Geliştirme Projesi Kapsamında Okul Öncesi Eğitim Programı Hazırlık Sürecinde Uzman Görüşlerinin Geriye Dönük Değerlendirilmesi" adlı çalışmanız, Yrd. Doç. Dr. Bengi Sonyel danışmanlığında, Bilimsel ve Araştırma Etiği açısından uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Fatma Gürven Lisaniler

Etik Kurulu Başkanı

FGL/ns.

www.emu.edu.tr

Ek 3: Görüşme Soruları ve Temalar

Soru No	Soru	Tema
1	(a) Proje için nasıl bir araya gelindi? (b) Siz bu projeye neden katıldınız? (c) Sizce bu proje neden gerçekleştirildi? (d) Program nasıl geliştirildi (hazırlık sürecinde neler yapıldı)?	Programın Temelleri
2	Proje çalışmaları ve programın hazırlık süreci boyunca göz önüne alınan tarihi, ekonomik, felsefi ve psikolojik temeller nelerdi?	Programın Temelleri
3	Proje çalışmalarında ve programın hazırlık sürecinde ülkenin geçmişinden ve projenin gerçekleştirildiği dönemden kaynaklı sınırlılıklarla karşılaştınız mı?	Programın Geliştirilmesinde Karşılaşılan Sınırlılıklar
4	(a) Proje çalışmalarında ve programın hazırlık sürecinde gerçekleşen olumlu veya olumsuz tüm faaliyetler göz önüne alındığında ileride hazırlanacak okul öncesi eğitim programında iyileştirilebilecek hususların var olduğu söylenebilir mi? (b) Varsa bunlar nelerdi?	Program Geliştirmede Değerlendirme
5	Proje çalışmaları ve programın hazırlık süreci ne kadar zamanda tamamlandı? Hazırlık süreci için geçirilen bu zaman diliminin projeye olumlu ya da olumsuz etkileri oldu mu?	Programın Geliştirilmesinde Karşılaşılan Sınırlılıklar
6	2016 yılı okul öncesi eğitim programının değerlendirilmesi ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?	Program Geliştirmede Değerlendirme

Ek 4: Özgeçmiş

Sıdıka SUNALP

KKTC

E-mail: ssidika1@gmail.com

Eğitim Bilgileri

Eylül 2019 - .	Doğu Akdeniz Üniversitesi, Mağusa Yüksek Lisans, Eğitim Programları ve Öğretim
Eylül 2013- Haziran 2018	Doğu Akdeniz Üniversitesi, Mağusa Lisans, Okul Öncesi Öğretmenliği
Eylül 2009 - Haziran 2013	Gazi Mağusa Türk Maarif Koleji, Mağusa Yabancı Dil Bölümü

İş Tecrübesi

Eylül 2020 -	Dr. Fazıl Plümer Anaokul Okul Öncesi Öğretmeni
Eylül 2018 – Eylül 2020	Doğu Akdeniz Üniversitesi, Bilgi İşlem Merkezi Müdürlüğü, Tam Zamanlı Araştırma Görevlisi Akademik Güz Dönemi
Temmuz 2018 - Ağustos 2018	Neo Kids Kreş, Anaokul ve Eğitim Merkezi, Mağusa Öğretmen
Eylül 2017 - Haziran 2018	Bilgi İşlem Merkezi Müdürlüğü, Öğrenci Asistan Akademik Güz Dönemi

Yabancı Dil Bilgisi

İngilizce (yazma – okuma – konuşma: çok iyi derece)